

Årsrapport 2008

Göteborgs Stad
Idrott & förening

Vision

Vi är hjärtat i Göteborgs Stads arbete med idrott, föreningsstöd och friskvård.

Vi ger förutsättningar för aktiv fritid, god hälsa och hög livskvalitet.

Vi gör Göteborg till landets ledande idrotts- och föreningsstad.

Innehållsförteckning

1 Uppföljning av nämndens uppdrag - sammanfattning	5
1.1 Styrkort	6
2 Uppföljning av reglemente, särskilda uppdrag, vision och förhållningssätt samt prioriterade mål	7
2.1 Reglemente och särskilda uppdrag	7
2.2 Vision och förhållningssätt	7
2.3 Prioriterade mål.....	8
2.3.1 <i>Miljön ska förbättras i Göteborg genom att resande med kollektivtrafik och cykel ska öka i förhållande till biltrafiken</i>	8
2.3.2 <i>Människor har behov av att kunna försörja sig själva och forma sina egna liv, därför ska försörjningsstödet och arbetslösheten minska</i>	8
2.3.3 <i>Många göteborgare söker bostad, därför ska det byggas 2 000 nya bostäder under 2008</i>	9
2.3.4 <i>Barn har behov av social träning i pedagogisk miljö, därför ska antalet platser i förskolan öka</i>	9
2.3.5 <i>Unga människor har behov av en bra kunskapsgrund, därför ska andelen elever med godkända betyg öka</i>	9
2.3.6 <i>Barn och ungdomar har behov av trygghet och en god arbetsmiljö i skolan, därför ska mobbningen minska</i>	10
2.3.7 <i>Äldre göteborgare med ett ökat vård- och omsorgsbehov behöver trygghet och inflytande över sin livssituation, därför ska de äldre få utökade valmöjligheter när det gäller vilka insatser som ska utföras inom ramen för beviljad hemtjänst</i>	10
2.3.8 <i>Äldre göteborgare har behov av mänsklig samvaro, därför ska äldres möjligheter att vistas ute och delta i sociala aktiviteter öka</i>	10
2.3.9 <i>Många människor med psykiska funktionshinder saknar idag arbete och bostad, därför ska antalet fullvärdiga bostäder och möjligheten till meningsfull sysselsättning öka</i>	11
2.3.10 <i>Andelen ungdomar i Göteborgs Stad som engagerar sig i föreningslivet och blir ledare ska öka</i>	11
2.3.11 <i>Barn har behov av kulturell stimulans och möjligheter till eget skapande, därför ska alla barn i grundskolan förutom ordinarie undervisning ges plats i kultur- och musikskolans verksamheter</i>	12
2.3.12 <i>Barn och ungdomar måste ges lika förutsättningar att ta del av ett kulturutbud som är anpassat efter deras behov, därför ska alla elever gå på minst en museilektion, en teaterföreställning och en skolbioföreställning per år</i>	12
2.3.13 <i>Göteborgarna vill ha en ren och trygg stad, därför ska nedskräpningen i Göteborg minska</i>	13
2.3.14 <i>Medarbetarnas engagemang som det kommer till uttryck i NMI (Nöjd Medarbetar Index) ska öka</i>	13

2.3.15	<i>För att omsätta kunskap till handling ska förvaltnings- och bolagsledningars samt övriga chefers och nyckelpersoners kunskaper i genusfrågor öka</i>	14
2.3.16	<i>El-effektiviteten ska öka</i>	14
2.3.17	<i>Förbrukningen av fossila bränslen ska minska</i>	15
2.3.18	<i>Andelen miljömåltider som kommunen serverar ska öka</i>	16
2.3.19	<i>Sjukfrånvaron ska minska</i>	16
2.3.20	<i>Rekryteringar till kommunens verksamheter på alla nivåer ska bidra till en bättre spegling av befolkningsstrukturen i Göteborg</i>	18
2.3.21	<i>Ofrivilliga deltids- och timanställningar ska inte förekomma</i>	19
3	Balanserad verksamhetsanalys	20
3.1	Väsentliga händelser och verksamhetsutveckling.....	20
3.1.1	<i>Viktiga framtidsfrågor</i>	20
3.1.2	<i>Tillhandahålla anläggningar</i>	22
3.1.3	<i>Stöd till föreningar och organisationer</i>	25
3.1.4	<i>Fysisk aktivitet och friskvård</i>	30
3.2	Fördjupad analys beträffande ekonomi och personal/medarbetare.....	35
3.2.1	<i>Analys av årets utfall</i>	35
3.2.2	<i>Personal/medarbetare</i>	37
3.2.3	<i>Investeringar och nya leasingavtal</i>	38
3.3	Värdering av eget kapital	38
3.4	Tillämpning av balanserad styrning	39
4	Redovisning av resultat och nyckeltal	41
4.1	Resultaträkning i sammandrag.....	41
4.2	Nyckeltalsredovisning.....	42
4.2.1	<i>Kontanta bidrag samt medlemsuppgifter</i>	46
4.3	Investeringar och leasingavtal.....	49
5	Uppföljning av strategiska områden	50
5.1	Organisationsutveckling	50
5.2	Mångfaldsarbete.....	51
5.3	Jämställdhetsarbete	51
5.4	Folkhälsoarbete	52
5.5	Stadsutveckling	53
5.6	Miljöarbete	53
5.7	Klimatanpassning.....	55
5.8	Arbetsmarknadsinsatser	55
5.9	Fritid.....	56
6	Bokslut	57

6.1	Sammanfattande analys	57
6.2	Resultaträkning	58
6.3	Balansräkning	60
6.4	Finansieringsanalys.....	61
6.5	Redovisningsprinciper/notanteckningar.....	62

1 Uppföljning av nämndens uppdrag - sammanfattning

Året som gått kan sammanfattas enligt följande:

- Årets resultat är - 211 tkr och därmed ca 1 400 tkr bättre budget. Utgående eget kapital är 14 803 tkr. Resultatet har belastats av flera större obudgeterade kostnader kopplade till föreningskonkurser och inlösen av borgen. I år har dessa kostnader kunnat mötas av överskott på generella bidrag.
- Sjukfrånvaron fortsätter nedåt och har i år sjunkit med ca 1 procentenhet till 5,04 procent.
- Nöjd Medarbetarindex har sjunkit med en enhet men är fortsatt högt (61) jämfört med övriga förvaltningar och bolag.
- Uthyrningen av idrottsanläggningar har på nytt slagit rekord och sammantaget ökat med 9,5 procent. De nya konstgräsplanerna förklarar en stor del, men även andra planer och idrottshallar ökar medan uthyrningen av istider är oförändrad.
- Stadens cupverksamhet har 2008 genererat 217 680 gästnätter vilket är något färre än fjolårets rekord på 230 175.
- Allmänhetens besök på våra isanläggningar har sjunkit med knappt 4,5 procent. Totalt närmare 106 000 besök.
- Allmänhetens besök på våra motionsanläggningar har ökat med 1,3 procent. Totalt drygt 176 000 besök.
- Vår energiförbrukning stiger med anledning av vår expansion men el-effektiviteten har ökat med 3 procent och vår energianvändning fortsätter att förskjutas från mer miljöpåverkande bränslen till fjärrvärme och el respektive fordonsgas och etanol.
- Kundmätningar på våra anläggningar och bland föreningar visar bra värden, men ger oss också underlag till förbättringsåtgärder.
- Andelen unga föreningsmedlemmar sjunker bland pojkar och är konstant bland flickor. Andelen unga verksamhetsledare ökar.
- Sex nya konstgräsplaner, en ny omklädningsbyggnad på Kviberg samt näridrottsplatser vid Kålltorpskolan och Torpaskolan har invigts.
- Bandybana på Heden samt två nya sporthallar i föreningsregi i Önnered och på Donsö, har invigts.
- I vår seniorsatsning har antalet deltagare ökat med 8 procent.
- Fyra bad och två sporthallar har integrerats i vår verksamhet vilket innebär närmare en fördubbling av vår badverksamhet.
- Fyss/Far-verksamheten etableras på allt fler anläggningar och bara på Lundbybadet har antalet besökare med träning på recept ökat med 40 procent.
- Sammantaget har närmare 113 000 tkr utbetalts i kontant föreningsstöd

1.1 Styrkort

De vi är till för	Utfall 2008	Mål 2008	Utfall 2007	Medarbetare	Utfall 2008	Mål 2008	Utfall 2007
Medelbetyg gym	4,0	>4,15	4,15 (1-5)	Sjukfrånvaro	*) 5,04%		6,2 %
Medelbetyg bad	3,87	>3,66	3,66 (1-5)	Nöjd medarbetare (NMI)	61	62	62
Antal kundsynpunkter	140	-	173				
Ekonomi	Utfall 2008	Mål 2008	Utfall 2007	Verksamhet	Utfall 2008	Mål 2008	Utfall 2007
Resultat (tkr)	-211	-1 600	290	Antal utthyrd timmar	297 511	277 262	271 825
Kommunbidrag per invånare (kr)	619	-	Not 1. 490	Energiförbrukning i MWh, totalt	20 513	-	18 073
Kontant föreningsstöd (tkr)	112 784	119 957	76 698				
Årets investeringar (tkr)	62 596	76 500	34 407				

*) Avser perioden januari t o m mitten av december

2 Uppföljning av reglemente, särskilda uppdrag, vision och förhållningssätt samt prioriterade mål

2.1 Reglemente och särskilda uppdrag

Nämndens uppdrag enligt det av Kommunfullmäktige fastställda reglementet är att handha förvaltning och drift av idrotts- och motionsanläggningar samt svara för upplåtelse och utyrning av dessa. Nämnden skall också förvalta friluftsför- och parkanläggningar som kräver större insatser och/eller särskild kompetens i form av traditionell fastighetsförvaltning. Nämnden skall också handha centrala selektiva och generella föreningsbidrag samt övrigt stöd till föreningslivet.

Uppföljningen av vårt arbete med uppdragen redovisas i avsnitt 2.3. samt i kapitel 3 och 5.

2.2 Vision och förhållningssätt

I Kommunfullmäktiges budget för 2008 uttrycks visionen för staden enligt följande: *"Vår vision är ett samhälle där vi skapat en långsiktigt hållbar tillväxt och fler jobb, utvecklat medborgarnas välfärd, hälsa och trygghet, fördjupat demokratin och jämställdheten, skapat ett ekologiskt hållbart samhälle, med rättvisa och solidaritet samt vänt segregation till integration"*.

Idrotts- och föreningsnämndens verksamhet har en naturlig utgångspunkt i denna vision. Att stödja föreningslivet i staden liksom att ge göteborgarna goda förutsättningar för aktiv fritid, god hälsa, social samvaro och fysisk aktivitet är självklart ett viktigt bidrag till att utveckla staden i den riktning visionen uttrycker.

Idrotts- och föreningsnämnden har lagt fast en vision för den egna verksamheten, liksom en verksamhetsidé. Visionen uttrycker vår långsiktiga strävan. Verksamhetsidén beskriver vem vi är till för och vårt uppdrag.

Vi har också fastställt medarbetarpolicy och ledarskapspolicy. Här ger vi uttryck för våra gemensamma värderingar, vi beskriver hur vi vill vara och hur vi vill bli uppfattade, såväl som medarbetare och chefer/ledare. Dessa fyra dokument bildar vår gemensamma värdegrund. Det är därmed dessa som lägger grunden för vårt sätt att utföra vårt uppdrag samtidigt som det utgör utgångspunkten i vårt arbete med verksamhetsutveckling.

Vision

Vi gör Göteborg friskare!

Vi är hjärtat i Göteborgs stads arbete med idrott, föreningsstöd och friskvård. Vi ger förutsättningar för aktiv fritid, god hälsa och hög livskvalitet. Vi gör Göteborg till landets ledande idrotts- och föreningsstad.

Verksamhetsidé

Vi är till för göteborgarna. Syftet med vår verksamhet är att ge förutsättningar för en innehållsrik och aktiv fritid samt att bidra till att göra Göteborg till en trivsamt stad att verka och leva i.

Vårt arbete präglas av ett tydligt folkhälsoperspektiv.

Vi skapar goda förutsättningar för stadens föreningsliv genom ekonomiskt stöd, konsultation och service.

Vi erbjuder, genom våra många olika idrottsanläggningar, mötesplatser och möjligheter till aktiviteter av olika slag.

Vi utvecklar våra anläggningar för att erhålla hög teknisk kvalitet, flexibilitet och funktionell standard.

Vårt sätt att arbeta kännetecknas av servicekänsla, kundorientering och miljömedvetenhet. Vi är professionella och utvecklas för att snabbt kunna möta förändringar i omvärlden. Vår verksamhet utvecklas och förbättras kontinuerligt.

2.3 Prioriterade mål

2.3.1 Miljön ska förbättras i Göteborg genom att resande med kollektivtrafik och cykel ska öka i förhållande till biltrafiken

För att minska biltrafiken i tjänsten har förvaltningen tjänstecyklar och tillhandahåller kort för resor med kollektivtrafik i tjänsten. Det är framförallt resor med kollektivtrafiken som nyttjas. Under året har 117 stycken 100-kort nyttjats vilket motsvarar 741 resor. Det är 187 fler resor med kollektivtrafiken 2008 jämfört med 2007 (38 st fler 100-kort).

Idrott & förening har en resepolicy med tydliga riktlinjer om att kollektivtrafik skall väljas i första hand. För att allmänt ändra människors resvanor och öka förståelsen för resornas miljöpåverkan har vi deltagit i miljökontorets kampanj "Nya resvanor". Resultatet för året blev att 87 personer eller 32 procent antog utmaningen att ställa bilen en dag under en vecka, vilket skall jämföras med 25 procent 2007.

För resor där tjänstecykel och kollektivtrafik inte fungerar används i största möjliga utsträckning förvaltningens bilpool bestående av miljöbilar av typen gasbilar.

2.3.2 Människor har behov av att kunna försörja sig själva och forma sina egna liv, därför ska försörjningsstödet och arbetslösheten minska

Våra anläggningar och verksamhet bidrar till att göra Göteborg till en attraktiv stad att besöka. Ett attraktivt evenemangs-, fritids- och idrottsklimat samt besöks- och turistnäringens potential är avgörande för framtida arbetstillfällen.

Under 2008 har arbetet med att utveckla och stödja stora idrottsevenemang fortsatt. Som exempel kan nämnas vår pågående expansiva konstgräsetablering som fört med sig positiva effekter för bland annat Gothia Cup och Partille Cup.

Våra verksamheter ska öppna sig ytterligare för samarbeten med andra verksamheter och organisationer i staden för att stärka bilden av Göteborg som evenemangs- och turiststad. Ett exempel är det påbörjade mer nära samarbetet med Lisebergsbyn Gäst AB i Kärralund, granne med Skatås rekreativområde.

Delsjöns Friluftsområde och Skatås anläggning är sedan lång tid attraktiva att besöka bland göteborgarna. Därutöver hittar allt fler turister med stort friluftsansintresse hit. Målet är att gemensamt erbjuda fler aktiviteter utomhus då det finns en starkt ökad efterfrågan på enklare aktiviteter i naturmiljö.

2.3.3   Många göteborgare söker bostad, därför ska det byggas 2 000 nya bostäder under 2008

Idrotts- och föreningsnämnden deltar i stadens översikts- och detaljplanearbete. I flera fall har nämnden bidragit till att dåligt utnyttjade idrottsområden har minskat i storlek till förmån för bostadsbebyggelse samtidigt som återstående del har fått en bättre kvalitet och därmed bidragit till ökat användande. Exempel på detta är Flatås park och Decenniumplan.

2.3.4   Barn har behov av social träning i pedagogisk miljö, därför ska antalet platser i förskolan öka

Idrotts- och föreningsförvaltningen har inte någon direkt påverkan på antalet förskoleplatser. Vi ser dock som vårt uppdrag att tillhandahålla idrottsanläggningar för fysisk aktivitet även till förskolan. Det är främst våra ishallar som idag utnyttjas i förskoleverksamheten.

2.3.5   Unga människor har behov av en bra kunskapsgrund, därför ska andelen elever med godkända betyg öka

Fysiskt aktiva barn- och ungdomar presterar bättre resultat i skolan. Vi arbetar därför aktivt för att skapa förutsättningar för barn- och ungdomar att röra sig varje dag. Tillammans med stadsdelsförvaltningarna och de lokala föreningarna genomför vi skollovs- och öppen verksamhet i anknytning till skolan. För föreningslivet innebär detta en möjlighet att marknadsföra föreningen och dess aktiviteter. Verksamheten är också en viktig del i vår satsning på unga ledare och vårt arbete med att få fler ungdomar att aktivera sig.

Överviktiga och fysiskt inaktiva barn har möjligheten att via fysisk aktivitet på recept få förutsättningar att träna på ett antal av våra motionsanläggningar under skoltid som alternativ till gymnastikundervisning i skolan där dessa barn ofta känner sig utsatta. Kombinerat med pedagogisk kostrådgivning har goda resultat uppnåtts.

2.3.6 Barn och ungdomar har behov av trygghet och en god arbetsmiljö i skolan, därför ska mobbningen minska

Genom stadens föreningsliv skapas mötesplatser där barn- och ungdomar från olika sociala grupper och med olika etnisk och kulturell bakgrund träffas. Aktiviteterna ger inte bara färdighet i den specifika föreningens verksamhet utan fungerar också som en social skola där man måste lära sig ta hänsyn till varandra och samarbeta. Genom bidrag har vi möjlighet att stödja föreningar som aktivt jobbar mot mobbning och olika former av diskriminering. Inom flera idrottsförbund och hos SISU Idrottsutbildarna bedrivs kontinuerligt projekt och utbildningar för att motverka och förebygga mobbning och diskriminering. Som ett exempel bland många kan vi nämna att SISU tillsammans med BRIS driver en webbplats dit idrottsledare kan vända sig för inspiration och stöd i sitt arbete mot mobbning.

Dessutom har vi initierat en "unga utanför"-satsning bestående av ungdomar som valt bort att läsa vidare på gymnasiet och heller inte är i förvärvsarbete. Dessa erbjuds lätt träning under handledning på våra motionsanläggningar i västra Göteborg i samarbete med Tynnereds stadsdelsförvaltning. Vid en positiv utvärdering planeras satsningen utökas med ytterligare stadsdelsförvaltningar.

2.3.7 Äldre göteborgare med ett ökat vård- och omsorgsbehov behöver trygghet och inflytande över sin livssituation, därför ska de äldre få utökade valmöjligheter när det gäller vilka insatser som ska utföras inom ramen för beviljad hemtjänst

Se avsnitt avsnitt 2.3.8

2.3.8 Äldre göteborgare har behov av mänsklig samvaro, därför ska äldres möjligheter att vistas ute och delta i sociala aktiviteter öka

Särskild satsning för målgruppen äldre

Under året har Seniorsatsningen intensifierats på Slottsskogsvallen och Ruddalen. Även Skatås ingår sedan 2008 i Seniorsatsningen. Personer 60+ som är ovana vid träning har haft möjlighet att ingå i grupper. De har bland annat erbjudits föreläsningar om kost och träning, stretchingkurser, yoga och stavgångsgrupper till reducerat pris.

För att tillgodose seniorernas behov och önskemål om att komma igång med egen träning har det dessutom funnits instruktörer att tillgå på dessa anläggningar ett antal timmar under dagtid, vilket möjliggjort träning under kontrollerade former. Under 2008 har

vi dessutom erbjudit ett dagkort till förmånligt pris, som inte minst seniorer har kunnat dra nytta av.

Antalet äldre 60+ med motions/gymkort uppgick till 986 personer i oktober 2008 att jämföra med 914 personer motsvarande period under 2007. Detta motsvarar en ökning med 8 procent.

2.3.9 *Många människor med psykiska funktionshinder saknar idag arbete och bostad, därför ska antalet fullvärdiga bostäder och möjligheten till meningsfull sysselsättning öka*

Idrotts- och föreningsnämndens verksamhet kan endast indirekt medverka till att detta mål nås.

Genom egen verksamhet och stöd till stadens föreningsliv skapar vi möjligheter till en aktiv fritid. Ett brett utbud av aktiviteter i föreningsregi ger förutsättningar för människor, som annars har svårt att etablera sig i samhället, att känna sig delaktiga och få en meningsfull sysselsättning.

2.3.10 *Andelen ungdomar i Göteborgs Stad som engagerar sig i föreningslivet och blir ledare ska öka*

Unga föreningsmedlemmar

Andelen ungdomar som är medlemmar i föreningar fortsätter att minska. Trots ökande åldersskullar i spannet 7-20 minskar antalet unga föreningsmedlemmar i Göteborg. Trenden som vi sett under ett antal år är tydlig. Flickor är aktiva i samma utsträckning som tidigare medan andelen pojkar minskar. Förändringarna gör att flickor nu utgör 45 procent av det totala antalet unga föreningsmedlemmar i Göteborg. Det finns fortfarande stora lokala skillnader inom staden och trenderna varierar från stadsdel till stadsdel. I bland annat Biskopsgården och Linnéstaden ökar andelen föreningsmedlemmar för andra året på rad. Det är fortsatt högst föreningstillhörighet i de västra och de centrala stadsdelarna samt några stadsdelar på Hisingen. Det är i nordost och, trots ökningen, i Biskopsgården som föreningstillhörigheten är lägst. I vissa stadsdelar har det skett stora variationer och då främst bland pojkar.

Vi kan ännu inte se några säkra trender för åldersgruppen 21-26 år, men andelen registrerade föreningsmedlemmar i åldersspannet har ökat kraftigt under året. Kommande år får utvisa om ökningen fortsätter.

I kategorin invandrarföreningar minskar andelen ungdomar, men ökar betydligt bland vuxna. Även i pensionärsföreningar ökar medlemsantalet.

Unga ledare

I Föreningsenkäten svarar föreningar på hur många ledare de har i olika åldersspann och uppdelat på kön. Både 2006 och 2008 angav barn- och ungdomsföreningar att de har i snitt 19 verksamhetsledare. Andelen unga ledare i åldern 15-19 år ökar med ca 10 procent. Vi kan inte göra jämförelser för åldersspannet 21-26 år eftersom åldersindelningen

var olika 2006 och 2008. Andelen kvinnliga ledare ökar med ca 5 procent och är nu knappt 37 procent av det totala antalet ledare. Det innebär att varje barn- och ungdomsförening i Göteborg mellan 2006 och 2008 i snitt fått två nya unga ledare. Samtidigt har varje förening fått en ny kvinnlig ledare. I invandrar- och pensionärsföreningar är antalet verksamhetsledare 6 till 7. Fördelningen mellan kvinnor och män är lika.

Angreppssätt med bredd

Fullmäktiges prioriterade mål om att öka andelen ungdomar i föreningslivet är övergripande och kräver insats på bred front för att kunna uppnås. På samma sätt som vi gjorde under 2007 har vi arbetat med flera olika arbetssätt och verktyg där de viktigaste åtgärderna är:

- Anläggningsutbyggnad - det kanske enskilt viktigaste stödet till föreningslivet, främst idrotten, är anläggningsförsörjningen. Anläggningar som svarar mot de behov som finns i Göteborg är oftast avgörande för en fungerande ungdomsverksamhet. Se vidare avsnitt 3.1.3.
- Samverkan - vi samverkar med lokalt föreningsliv, stadsdelsförvaltningar och VSIF i fyra regionala grupper för att tillsammans kraftsamla utifrån lokala förutsättningar inom respektive region. Vi samarbetar också med enskilda föreningar i olika projekt och anordnar även särskilda arrangemang, som Sportbadet på Lundbybadet och andra lovaktiviteter. Se vidare avsnitt 3.1.4.
- Bidrag - det kontanta stödet till föreningslivet uppgår 2008 till 113 mkr. En stor andel av bidragen som beviljats är investeringsbidrag som har möjliggjort stora anläggningssatsningar i bland annat Tuve. En viktig del av bidraget till föreningar är den kraftiga subventionen vid förhyrning av våra anläggningar. Den är inte inkluderad i beloppet ovan. Se vidare avsnitt 3.1.4.
- Ledarsatsningen är vår viktigaste metod för att engagera fler unga ledare. Vi har under året utvecklat metoder som gör att fler av ungdomarna som deltar i utbildningar nu kan erbjudas praktikplatser och mentorer bland ledare i föreningslivet. Vi samverkar även med SISU och anordnar ledarutbildningar. Se vidare avsnitt 3.1.4.

2.3.11 Barn har behov av kulturell stimulans och möjligheter till eget skapande, därför ska alla barn i grundskolan förutom ordinarie undervisning ges plats i kultur- och musikskolans verksamheter

Idrotts- och föreningsnämnden har valt att inte särskilt uppmärksamma detta mål.

2.3.12 Barn och ungdomar måste ges lika förutsättningar att ta del av ett kulturutbud som är anpassat efter deras behov, därför ska alla elever gå på minst en museielektion, en teaterföreställning och en skolbioföreställning per år

Idrotts- och föreningsnämnden har valt att inte särskilt uppmärksamma detta mål.

2.3.13 Göteborgarna vill ha en ren och trygg stad, därför ska nedskräpningen i Göteborg minska

Under 2008 har vi genomfört följande åtgärder. En översyn av belysningen till och från våra anläggningar genomförs och ett åtgärdsprogram tas fram under 2009. Inom ramen för Trygg och vacker stad har vi aktivt samverkat med andra förvaltningar och bolag. Kontanthantering har gjorts säkrare och nya inpasseringssystem har införts i anläggningarnas omklädningsrum för att öka säkerheten för såväl medarbetare som brukare samt minska risken för skadegörelse. Resultatet följs upp i kund- och medarbetarenkäter.

2.3.14 Medarbetarnas engagemang som det kommer till uttryck i NMI (Nöjd Medarbetar Index) ska öka

Nämnden har i beslut om budget för 2008 och flerårsplaner för 2009-2010 konkretiserat detta mål och givit förvaltningen i uppdrag att arbeta med följande verksamhetsmål.

- Mål kopplade till resultatet i medarbetarenkäten 2008:
  - Svarefrekvensen ska vara minst 90 procent.
  - Värdet för Nöjd Medarbetar Index ska vara minst 62 procent.
  - Värdet för kvalitetsfaktorn Delaktighet ska vara minst 68 procent.
  - Värdet för kvalitetsfaktorn Information ska vara minst 68 procent.
  - Värdet för kvalitetsfaktorn Ledarskap ska vara minst 74 procent.
- Samtliga medarbetare ska ha en skriftlig individuell utvecklingsplan som revideras minst en gång per år genom utvecklingssamtal.

Resultat / kommentar

De två föregående åren har förvaltningen nått sitt högsta NMI sedan mätningen startade 2000. I år noterar vi en marginell minskning för NMI.

	Utfall 2008	Mål 2008	Utfall 2007	Utfall 2006	Utfall 2005	Utfall 2004
NMI	61	62	62	62	55	60
Delaktighet	67	68	68	66	63	64
Information	64	68	64	65	63	64
Ledarskap	70	74	70	74	57	62
Svarefrekvens	85	90	85	82	75	77

Tabellen visar de mål vi satt upp för medarbetarenkäten. Resultatet innebär att vi jämfört med 2007 har identiska värden för faktorerna Information och Ledarskap. Även

svarsfrekvensen är identisk med 2007. Värdet för faktorn delaktighet har minskat något. Målet var att uppnå en ökning eller ligga lika med värdet för 2007 och dit har vi alltså inte nått.

Medelindex är i år 68 jämfört med föregående års 67. Medelindex, eller medelbetygsindex, är medelvärdet av de 13 kvalitetsfaktorernas betygsindex. Här ingår inte värdet för NMI. NMI-värdet är en totalbedömning av arbetssituationen.

När det gäller övriga faktorer noterar vi jämfört med föregående år en mycket svag nedgång för faktorerna Erkänsla, Fysisk arbetsmiljö, Trygghet trivsel, Arbetstakt och Arbetstillfredsställelse. Faktorerna Mål och uppföljning samt Kompetensutveckling har samma värde som föregående år. Vi noterar en uppgång för faktorerna Ersättning, Förtroende samt Jämlikhet jämställdhet och mångfald.

Jämfört med genomsnittet för "Övriga förvaltningar och bolag" noterar vi bättre värden för samtliga faktorer.

På frågan om man haft utvecklingssamtal med sin chef under de senaste tolv månaderna svarar 92 procent ja och 72 procent svarar att de har en skriftlig utvecklingsplan, båda frågorna besvarades av 191 personer. Här ser vi, precis som förra året, en förbättring jämfört med föregående år.

2.3.15 För att omsätta kunskap till handling ska förvaltnings- och bolagsledningars samt övriga chefers och nyckelpersoners kunskaper i genusfrågor öka

Inom förvaltningen har olika satsningar gjorts. Till exempel har projektet "Jämtegring" fångat upp förvaltningen aktuella frågeställningar att arbeta med inom mångfaldsområdet. Vidare har föreläsaren Claes Schmidt belyst mångfald utifrån aspekten könsöverskridande identitet och uttryck. Vår ambition att höja andelen kvinnor i mansdominerade yrkesgrupper ger sakta men säkert resultat. T ex har andelen kvinnor bland våra tillsvidareanställda idrottsarbetare ökat från 28 procent i december 2007 till 33 procent i december 2008.

2.3.16 El-effektiviteten ska öka

El-effektivitet definierar vi som att vår förbrukning ska minska i förhållande till antal anläggningar och deras sammansättning. Vid uppföljning av el-effektivitet justerar vi för nyetableringar, avvecklingar, huvudmannaskapsförändringar och större förändringar i öppethållande.

För planperioden 2004 - 2007 var målet att elförbrukningen skulle minska med 10 procent. Utfallet blev en minskning med 16 procent eller 2750 MWh. Reduktionen förklaras främst av genomförda energisparåtgärder och till mindre del även av förändringar i verksamhet och klimat.

För nuvarande planperiod har nämnden preciserat målet att el-effektiviteten ska öka med 2 procent per år. Under 2008 har el-effektiviteten ökat med ca 3 procent. Hänsyn har då tagits till att Askims ishall under 2008 varit i drift 3 månader längre än 2007 och att många nya anläggningar tillkommit. För att jämföra el-effektiviteten med tidigare år måste 2008 års totala elförbrukning korrigeras med hänsyn till nya anläggningar och ökad drift. Elförbrukningen 2008 utan de nya anläggningarna redovisas tillsammans med tidigare års totala elförbrukning i tabellen nedan.

Årlig elförbrukning

	2008	2007	2006	2005
Förbrukning (MWh)	(13831)	14 197	15 453	16 520
Förändring i förhållande till 2004	(-18,7 %)	-16,2 %	-8,8 %	-2,5 %

2.3.17 Förbrukningen av fossila bränslen ska minska

Inom Idrott & förening används fossila bränslen för uppvärmning av anläggningar, för transportarbete och till arbetsmaskiner/arbetsredskap.

Den totala förbrukningen av fossila bränslen sedan 2005 redovisas i tabellen nedan. Gas under "bränsle till fordon" innefattar även en mindre mängd etanol då fordonsgas och etanol konteras på samma konto.

Årlig förbrukning av fossila bränslen

	2008	2007	2006	2005
Uppvärmning				
Gas (Nm3)	60 991	62 252	195 946	176 036
Olja (m3)	24	19	15	22
Bränsle till fordon				
Gas (Nm3)	18 432	13 572	8 359	7 742
Diesel (liter)	51 057	41 507	50 816	46 454
Bensin (liter)	13 515	17 218	20 084	29 692

Användningen av gas för uppvärmning har minskat till ca en tredjedel av vad den var 2005. Under 2008 har användningen av gas minskat med 8 procent. I den siffran ingår den nytillkomna anläggningen Lundbystrand som har gasuppvärmning. Exklusive Lundbystrand har gasförbrukningen minskat med 28 procent sedan 2007. Oljeförbrukningen har ökat med 5 m³ under 2008.

Förbrukningen av bränsle till fordon ökar. Bensinförbrukningen fortsätter dock att minska och är nu mindre än hälften av vad den var 2005. Samtidigt ökar förbrukningen av gas och diesel.

För att minska nyttjandet av fossila bränslen har anläggningar konverterats till i första hand fjärrvärme. Endast ett fåtal anläggningar har idag fossila bränslen för uppvärmning.

För att minska användningen av fossila bränslen för transporter har vår bilpark ersatts med miljöbilar som drivs med gas eller etanol. Flertalet av förvaltningens dieselfordon är utrustade med partikelfilter och har därmed låga utsläpp.

2.3.18 Andelen miljömåltider som kommunen serverar ska öka

I dagsläget har vi ett fåtal mindre publika caféer och restauranger inne i våra större anläggningar som ett komplement till vår kärnverksamhet. Dessa drivs i extern regi.

De externa leverantörernas måltidsutbud regleras successivt genom tilläggsavtal till befintliga hyreskontrakt. Måltiderna ska följa vår hälsoprofil i syfte att ytterligare stärka vårt friskvårdsarbete. Uppföljning av ekologiskt och miljömässigt inköpta livsmedel görs ej.

2.3.19 Sjukfrånvaron ska minska

Nämnden har i budget 2008 och flerårsplaner för 2009-2010 konkretiserat detta mål och givit förvaltningen i uppdrag att arbeta med följande verksamhetsmål.

- Vi ska bibehålla och utveckla vår hälsodiplomeringsprogram.
- Kompetenshöjande insatser i friskvårds- och hälsofrågor ska genomföras såväl för chefer/ledare som för övriga medarbetare.
- Andelen medarbetare som deltar i någon av våra friskvårdsaktiviteter ska öka med tio procent.
-

Resultat / kommentar

Sjukfrånvaron har minskat och är under året 5,04 procent att jämföra med 6,2 procent föregående helår. Även inom staden som helhet minskar sjukfrånvaron, 7,47 under 2008 jämfört med 8,75 år 2007.

Sjukfrånvaron i förvaltningen har i år precis som under de senaste åren varit något högre under det första halvåret. Tittar man på åldersgrupper finner man att sjukfrånvaron inom gruppen som är under 29 år har ökat under 2008. En analys ger dock vid handen att orsakerna till ökningen får betraktas som tillfälligheter. I övriga åldersgrupper har sjukfrånvaron sjunkit. Männens sjukfrånvaro är som under föregående år något högre än kvinnornas.

Den långa sjukfrånvaron, som omfattar mer än 60 dagar, utgör under 2008 en betydligt lägre andel, d v s 61,3 procent av den totala sjukfrånvaron, jämfört med föregående år då den utgjorde 71,5 procent. Korttidsfrånvaron (1-14 dgr) ligger på 1,9 procent och är därmed oförändrad jämfört med föregående år.

Frisknärvaron har ökat, d v s andelen av tillsvidareanställda med max fyra dagars sjuk-skrivning under den senaste tolv månadersperioden. Under 2008 är den 67,1 procent jämfört med föregående år då den stannade på 60,8 procent.

Bryter man ner siffrorna på verksamhetsområden och jämför perioderna finner man att Fastighet har något högre sjukfrånvaro i år. Friskvård är det verksamhetsområde som har högst sjukfrånvaro i år, men är också det område där sjukfrånvaron sjunkit mest.

En indelning av medarbetarna i större grupper av yrkeskategorier visar att högst sjukfrånvaro under året finns bland städare, idrottsarbetare och badpersonal.

Av dem som besvarat medarbetarenkäten (191 st) uppger 34 procent att de bedömer sitt hälsotillstånd som mycket gott, 44 procent anser att det är ganska gott och 17 procent att det är någorlunda, 4 procent uppger att det är ganska dåligt och 1 procent att det är dåligt. Resultaten skiljer sig inte mycket från 2007 års medarbetarenkät.

Sammantaget kan vi konstatera att minskningen av den totala sjukfrånvaron får förklaras av den kraftiga minskningen av den långa sjukfrånvaron samt att influensan drabbade oss förhållandevis lindrigt våren 2008.

I medarbetarenkäten svarar 160 personer ja på frågan om de blivit erbjudna friskvårdsaktiviteter genom arbetet att jämföra med 167 personer föregående år. Högst andel nej-svar återfinns inom våra nya verksamheter. 72 personer svarar att de tagit del av friskvårdsutbudet, motsvarande siffra 2007 var 68 personer. Vi drar slutsatsen att vi inte nått ut med förvaltningens friskvårdssatsning till våra nya verksamheter.

Aktiviteter som genomförts

Förvaltningens friskvårdssatsning erbjuder samtliga anställda ett utbud av olika friskvårdsaktiviteter. En söndag i juni genomfördes t ex en familjedag i Skatås för anställda med familjer och vänner. I augusti deltog vi i stadsvandringen Rosa steget, ett evenemang till förmån för Bröstcancerfonden, som var en del av av Göteborgs Kulturkalas.

Området hälsa och friskvård ingår som en del i handledningsmaterialet för utvecklings-samtalen, vilka har genomförts under våren.

Förvaltningen håller för närvarande på att se över det interna hälsoarbetet. Vi kan inte se någon koppling mellan hälsodiplomering och våra medarbetares friskvårdsaktiviteter. I den fortsatta planeringen finns hälsodiplomering därför inte med.

Förvaltningen har fortsatt att, tillsammans med företagshälsovården, göra kontinuerliga analyser av sjukfrånvaron. Samarbetet med företagshälsovården kommer att fördjupas med anledning av de nya reglerna inom sjukförsäkringen. Det nya och för staden gemensamma rehabiliteringsverktyget har introducerats under hösten.

Sjukfrånvaro

	2 008	2 007	2 006
Sjukfrånvaron – Kvinnor (procent)	*) 4,50	5,96	6,79
Sjukfrånvaron – Män (procent)	*) 5,40	6,37	6,07
Sjukfrånvaron, totalt (procent)	*) 5,04	6,20	6,30
Korttidssjukfrånvaro 1-14 dagar (procent)	*) 1,19	1,19	1,20
Andel av sjukfrånvaron över 60 dagar (procent)	*) 61,3	71,5	72,6

*) Avser perioden januari tom mitten av december.

Långtidsfriska - Frisknärvaron hos tillsvidareanställda

	2008	2007	2006
Andel av tillsvidareanställda med max 4 sjukdagar under en 12-månadersperiod	67,1 *)	60,8	61,5

*) Avser perioden januari t o m mitten av december.

2.3.20 Rekryteringar till kommunens verksamheter på alla nivåer ska bidra till en bättre spegling av befolkningsstrukturen i Göteborg

Nämnden har i beslut om budget för 2008 och flerårsplaner 2009-2010 konkretiserat detta kommunfullmäktigemål enligt följande:

- Mångfalden i personalsammansättningen skall öka.
- Vi eftersträvar en jämn könsfördelning i vår organisation, inriktningen är att andelen kvinnor skall öka med tre procent per år under planperioden.
- Våra medarbetare ska uppleva att arbetsmiljön ständigt förbättras/anpassas så att våra yrken kan utövas oberoende av kön, ålder etc.

Resultat / kommentar

Ålders- och könssammansättning

En ögonblicksbild vid slutet av 2008 visar:

- Totalt 237 tillsvidareanställda medarbetare, av dem är 93 (39 %) kvinnor och 144 (61 %) män. Totala medelåldern är 46,4 år, för kvinnorna 44,4 år och för männen 47,6 år.
- Totalt 23 medarbetare med tidsbegränsad anställning, av dem är 12 (52 %) kvinnor och 11 (48 %) män. Medelåldern för tidsbegränsat anställda är generellt något lägre än för tillsvidareanställda.

Motsvarande bild vid slutet av 2004 visade:

- Totalt 197 tillsvidareanställda medarbetare, av dem var 67 (34 %) kvinnor och 130 (66 %) män. Totala medelåldern var 48,3 år, för kvinnorna 45,4 år och för männen 49,8 år.
- Totalt 20 medarbetare hade tidsbegränsad anställning, av dem var 8 (40 %) kvinnor och 12 (60 %) män. Medelåldern för tidsbegränsat anställda var generellt något lägre än för tillsvidareanställda.

Andel utrikes födda

Andel utrikes födda bland tillsvidareanställda i september 2008 utgör 12,0 procent.

Motsvarande siffra för fackförvaltningarna totalt är 12,5 procent.

Andel utrikesfödda bland nyrekryterade månadsanställda under perioden oktober 2007 t o m september 2008 är 13,6 procent. Motsvarande siffra för fackförvaltningarna totalt är 12,4 procent.

Rekryteringsläget

- Förvaltningen har under 2008 rekryterat totalt 62 personer för tillsvidare eller tidsbegränsad anställning.
- Till tillsvidareanställning totalt 34 personer, 19 kvinnor och 15 män. Av de 34 är 22 personer kommuninternt rekryterade varav 21 med anledning av överföring till våra nya verksamheter vid Hammarkulle-, Rannebergs- och Askimbadet.
- Till tidsbegränsad anställning totalt 28 personer. Av dessa är 13 kvinnor och 15 män.

Förvaltningen har allmänt sett många sökande till utannonserade tjänster.

Avgångar

Totalt har under året 26 tillsvidareanställda personer lämnat förvaltningen varav 10 kvinnor och 16 män. I den senare gruppen utgörs 10 av pensionsavgångar (65- år).

Aktiviteter och åtgärder

I samtliga rekryteringsärenden utgår vi från vår rekryteringspolicy, vilket bland annat innebär att mångfaldsaspekten alltid aktualiseras.

När vi gör rekrytering inom grupper, oavsett vilka, där ett kön är underrepresenterat uttrycker vi önskemålet om jämnare könsfördelning i annonstexten. I våra annonstexter betonar vi att förvaltningen vill tillvarata de kvaliteter som mångfald och en jämn könsfördelning tillför vår verksamhet.

Vi anpassar successivt våra lokaler och utrustning så att våra yrken kan utövas oavsett kön, ålder etc.

2.3.21 Ofrivilliga deltids- och timanställningar ska inte förekomma

Vi har under året som mest haft tre tillsvidareanställda medarbetare med månadslön som önskar högre tjänstgöringsgrad. I gruppen anställda med timlön (ca 60 st) bedömer vi att ca 20 procent är ofrivilliga.

Den faktor som haft störst betydelse under året är verksamhetsövertagande av badverksamhet från stadsdelsförvaltningar och expansion på sporthallssidan. Samtliga dessa verksamheter är av den karaktär att timanställningar nyttjas för att klara erforderlig bemanning.

Vi arbetar kontinuerligt med att utöka samverkan mellan våra anläggningar och enheter för att reducera behovet av deltids- och timanställningar.

Under året har minst fem medarbetare som önskat högre sysselsättningsgrad kunnat erbjudas detta.

Sex enhetschefer, inom verksamhetsområdena Förening och Friskvård, är berörda av arbetet med att åtgärda förekomst av ofrivilliga deltids- och timanställningar.

3 Balanserad verksamhetsanalys

3.1 Väsentliga händelser och verksamhetsutveckling

Verksamhet och ekonomi har expanderat kraftigt de senaste åren. Expansionen i år handlar om övertagande av fem badanläggningar från andra nämnder, nya konstgräsplaner, helårsdrift av två nya sporthallar och en ny omklädningsbyggnad på Kviberg. Dessutom har föreningsbidragen kraftigt utökats, dels genom höjd bidragsberättigad ålder (från 20 till 26 år), dels genom ökat investeringsstöd till förenings egna anläggningar.

Övertagandet av baden innebär en påfrestning på vår ekonomi. Förutom obalanser i den långsiktiga verksamheten krävs också åtgärder av engångskaraktär. Den långsiktiga obalansen uppskattar vi till 1,6 mkr/år. Installation av nya entrésystem och byte av skyltar är exempel på engångsåtgärder. Från och med årsskiftet 2008/2009 övergår även Kärrbadet i vår regi.

Antalet besök i öppen verksamhet har ökat genom av övertagande av baden. Om vi enbart jämför antalet besök på våra gamla anläggningar ser vi en minskning på badbesöken och allmänhetens åkning på våra isar men en mindre ökning på motionsanläggningar och gym.

Beslutet om en höjning av den bidragsberättigade åldern har medfört att vårt stöd når fler föreningsmedlemmar. Under året har flera nya föreningar ansökt om att bli bidragsberättigade och utbetalningen av både lokal- och aktivitetsbidrag har ökat. De nya reglerna har ännu inte fått fullt genomslag. Vi tror därför att ökningen kommer att fortsätta.

Lagom till Gothia Cup var omklädningsbyggnaden på Kviberg och två konstgräsplaner klara. Ytterligare tre konstgräsplaner har färdigställts under året. Ombyggnad av kylanläggningen på Ruddalen har tagits i drift. Under året har vi rustat upp badanläggningen på Lilla Amundön. Arbetet med återuppförandet av Länsmansgårdens motionscentrum har påbörjats. I slutet av november blev Gais Bandy klara med den nya bandybanan på Heden och officiell invigning hölls den 6 december.

Uthyrningen av våra idrottsanläggningar fortsätter att öka. Sammantaget ökade uthyrningen med cirka 9,5 procent. Det beror framför allt på nya konstgräsplaner. Kapaciteten och säsongen har därmed förlängts där det tidigare var gräs och kvaliteten har ökat där det tidigare var grus. Uthyrningen av bollplaner har ökat med 25 procent. Även de nya sporthallarna bidrar till den ökade uthyrningen.

3.1.1 Viktiga framtidsfrågor

Fördjupad kommunintern samverkan en viktig faktor för måluppfyllelse

Flera av nämndens mål är av karaktären att samverka med andra delar av Göteborgs stad är nödvändigt och självklart. Allra tydligast är detta beträffande kommunfullmäktiges prioriterade mål att *"Andelen ungdomar i Göteborgs stad som engagerar sig i föreningslivet och blir ledare ska öka"*. För att understryka behovet av kommunintern samverkan har kommunfullmäktige infört s k processägarskap för kommunfullmäktiges

prioriterade mål och idrotts- och föreningsnämnden är processägare för ovan nämnda mål.

Här handlar det såväl om samverkan på en övergripande strategisk nivå och då främst med stadsdelsförvaltningarna, men även handfast samarbete i vardagen beträffande lokalupplåtelse, lokala föreningsdagar etc. Hit hör också samverkan med aktörer som Göteborg & Co samt Got Event AB för att stärka Göteborg som evenemangsstad och därmed också indirekt stärka stadens föreningar.

Vi har sedan länge en väl fungerande samverkan såväl med stadsdelsförvaltningar som flera andra förvaltningar och bolag. Likväl tror vi att det finns en potential i att utveckla, fördjupa och effektivisera denna samverkan.

Såväl årsskiftet 2007/2008 som 2008/2009 har verksamhetsansvar förts över från SDN-sektorn till oss. Dessa huvudmannaskapsförändringar hade inte kunnat genomföras utan fungerande samverkan med berörda stadsdelsförvaltningar samt med Fastighetskontoret, Lokalförsörjningsförvaltningen, Medichus och Göteborgslokaler. Denna samverkan måste fortsätta att utvecklas för att verksamheten och anläggningarna kontinuerligt skall kunna effektiviseras med hänsyn till lokala behov och önskemål.

Samhällstrender

Vi har sedan länge redovisat uppgifter om att det traditionella föreningslivet har allt svårare att engagera dagens ungdom. Det verkar vara en rad faktorer som samverkar i denna utveckling. Den kanske viktigaste förändringen är att dagens föräldrar till föreningsaktiva är mindre benägna att engagera sig i föreningens verksamhet. Utbudet av alternativa fritidssysslor är större och konkurrensen om ungdomars tid hårdare samtidigt som andra, ofta internetbaserade, organisationsformer etablerar sig i allt högre grad. Parallellt ser vi en paradox i att den mindre andel som engagerar sig i föreningslivet gör det i allt större utsträckning. Såväl antalet närvaromarkeringar som antalet utrymda timmar i kommunala idrottsanläggningar ökar. Kanske är det ett utslag av att det krävs högre träningsdoser i dagens ungdomsidrott för att kunna delta.

Av årets redovisning över medlemsutvecklingen i stadens ungdomsföreningar framgår tyvärr att den negativa trenden står sig. Andelen föreningsaktiva ungdomar har sjunkit med drygt 3 procent vilket motsvarar knappt 1400 medlemmar.

Även om vi tydligt ser den negativa trenden är det viktigt att poängtera att andelen ungdomar som är föreningsaktiva fortsatt är mycket hög. I snitt är varje ungdom i åldern 7-26 medlem i en förening. Pojkar är mer föreningsaktiva än flickor även om skillnaderna minskar.

Kommunen har sedan millennieskiftet satsat kraftfullt på att utöka och förnya stadens idrottsanläggningar. Samtidigt har taxorna sänkts och bidragen från såväl stat som kommun förstärkts. En konsekvens av det förbättrade stödet är självklart att många föreningar låst upp sig i högre kostnader.

Trots förbättrade ekonomiska förutsättningar nås vi nu av allt fler signaler om ekonomiska problem i föreningslivet. Så här långt handlar det främst om att sponsorintäkter uteblivit som en effekt av finanskris och lågkonjunktur. Om lågkonjunkturen fördjupas och blir långvarig kommer det självklart också att begränsa föreningarnas möjligheter att finansiera sin verksamhet via medlemsavgifter, träningsavgifter etc.

Utöver risken för ytterligare inlösen av borgen ser vi här också en betydande risk att fler föreningar hamnar i akuta likviditetsproblem och därmed inte kommer att klara att betala för sina förhyrningar i kommunens anläggningar. Allvarligast är att lågkonjunkturen mycket väl kan leda till att ett antal ungdomsföreningar går i konkurs eller avvecklas.

3.1.2 Tillhandahålla anläggningar

3.1.2.1 Anläggningsutbyggnad

Tillhandahållande av anläggningar är ett av våra viktigaste uppdrag och det mest resurskrävande. Särskilt tydligt blir detta i en situation med lång och obruten befolkningstillväxt.

Kommunfullmäktige har uppmärksammat situationen och gav i budgeten för 2002 idrotts- och föreningsnämnden i uppdrag att inventera behovet av nya idrotts-, sim- och ishallar. I februari 2002 presenterade vi den så kallade "hallutredningen". Redovisningen pekade på behov av ett stort antal nya hallar enbart på grund av kommunens dittillsvarande befolkningsökning. Därefter har kommunen avsatt medel, byggt idrottsanläggningar och lämnat bidrag till föreningsanläggningar i högra takt än på flera årtionden.

Det här skulle vi uppnå – mål 2008

- Alla större investeringsärenden skall innehålla konsekvensbeskrivningar ur ett mångfaldsperspektiv
- Samtliga nya anläggningar skall vara anpassade för handikappidrott
- Vid planering av nya anläggningar skall alltid den mest miljövänliga teknik som finns att tillgå för uppvärmning etc eftersträvas.

Så här blev det – våra resultat

Konsekvensbeskrivningar av större investeringar ur ett mångfaldsperspektiv

Då vi etablerar nya anläggningar har vi ett mångfaldsperspektiv. Vid planering av anläggningar belyses till exempel trygghetsaspekten då man tar sig till och från anläggningarna samt möjligheten för alla att använda våra anläggningar på sina premisser och efter sina förutsättningar.

Anpassningar för funktionshindrade

Våra nya anläggningar anpassas i möjligaste mån för att alla ska kunna nyttja anläggningarna. Hänsyn tas till de riktlinjer och regler som finns från bland andra Boverket och Göteborgs Stad samt de synpunkter lokala Handikappråd har. I de nya anläggningarna innebär detta bland annat att materialval gjorts med hänsyn till allergiframkallande ämnen, dimensionering gjorts med hänsyn till rullstolar, skyltar med taktil skrift sätts upp, handikapparkering anordnas i närhet till anläggningarna med markerade stråk till automatisk dörröppnare och kontrasterande färger används.

Trygghetsanpassning

Under 2008 har nya inpasseringssystem installerats i våra obemannade sporthallar.

Prövning av mest miljövänliga teknik

Våra anläggningar är utformade för att klara de myndighetskrav och regler som finns. Vid varje ny anläggning ses möjligheter över att använda miljövänlig teknik. Systemet utformas sedan för att på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt erhålla gott inomhusklimat utan att göra avkall på driftsäkerheten. I år har detta bland annat inneburit att vi har bergvärme i den nya omklädningsbyggnaden på Kviberg. att vi numera har ammoniakvatten som köldbärare på Ruddalen och att 21 fotbollsplaner har fått tidsreglerat belysningsystem.

Årets hallutbyggnad

Under 2008 har ingen ny sporthall i kommunal drift tagits i bruk. Däremot har två nya sporthallar färdigstälts och tagits i bruk av föreningslivet. Önnereds HK har uppfört en ny anläggning i Påvelund och Donsö IS har byggt en anläggning ute på Donsö för vilka de erhållit investeringsbidrag från oss.

På motsvarande sätt har Gais Bandy anlagt en ny Bandybana på Heden.

Uppdrag om fortsatt utbyggnad

Ny bad- och ishall i Angereds centrum

Under 2008 har förstudien för Angereds Bad- och Ishall avslutats. Detta har resulterat i ett förslag om en 9 000 m² stor anläggning i anslutning till Angereds Sporthall. Denna anläggning skall innehålla ett aktivitetsbad med småbarnspool, barnpool, hoppbassäng, aktivitetsbassäng och klätterställning som skall locka barn och ungdomar, en 25-meters motionsbassäng, en undervisningsbassäng med höj- och sänkbar botten, en relaxavdelning med bastur, ett gym med aktivitetsbänkar samt en ishall med en fullmåttsrink och en aktivitetsis. Arbetet fortgår under 2009 med ett preliminärt färdigställande första kvartalet 2012.

Ny boulehall

Politiskt beslut om lokalisering och ekonomisk ram har fattats. Studiebesök har genomförts i Halmstad, Varberg och Borås. Programarbete och projektering har påbörjats.

Länsmansgårdens motionscentrum

Projektering och upphandling av generalentreprenör har genomförts. Ändrad detaljplan har antagits och bygglov beviljats.

Kombinerad is- och sporthall

Fortsatt dialog har förts under 2008 med Stadsbyggnadskontoret för att få tillstånd en kombinerad is- och sporthall i anslutning till Nya Lundenskolan. Start av detaljplane-läggning har begärts.

Lindås idrottshall

Arbetet med en ny detaljplan för att möjliggöra en byggnation av en sporthall med fri-idrottsdel vid den så kallade ICA-gården i Lindås fortgår.

Föreningsanläggning: Lindås IBK

Lindås IBK, även kallade Lindås Waves, har erhållit investeringsbidrag och byggnadslov för en ny sporthall i anslutning till Askims Sim- och Sporthall. Slutlig planering och diskussioner med möjliga entreprenörer pågår.

Kvibergs omklädningsbyggnad

Kvibergs omklädningsbyggnad med 10 omklädningsrum, som ska tillgodose behoven av omklädning för fotbollsplanerna i området, färdigställdes under 2008.

Konstgräsutbyggnaden

Under 2008 färdigställdes 6 konstgräsplaner, dessa var Åkeredsvallen, Krokängsplan, Överåsvallen, Torslandavallen samt 2 planer på Kviberg. Därmed har totalt 16 konstgräsplaner av planerade 20 färdigställts.

Näridrottsplatser

Vi har under året medverkat i etableringen av fem näridrottsplatser. Under året har näridrottsplatser invigts vid Kålltorpsskolan och vid Torpaskolan. Ytterligare en är under produktion vid Gröna Vallen i Majorna. Dessutom pågår projektering av näridrottsplatser i Tynnered och i Spinettparken i Frölunda. Projekten har genomförts i samverkan mellan kommunala förvaltningar och bolag samt andra intresseorganisationer. Vår insats i projekten har innefattat ett ekonomiskt bidrag samt eget arbete i form av projektering och byggledning.

3.1.2.2 Reinvesteringar i befintliga anläggningar

Det här skulle vi uppnå – mål 2008

- Våra byggnaders funktion och långsiktiga värde skall bevaras
- Våra anläggningar skall vara driftsäkra och uppfylla aktuella myndighetskrav beträffande personsäkerhet med mera
- Driftstopp i verksamheten på grund av fel på tekniska installationer såsom el-, vvs- eller kylanläggningar skall minimeras och helst inte alls förekomma.

Så här blev det – våra resultat

Bevarande av våra byggnaders funktion och långsiktiga värde

Under året har vi utfört reinvesteringar i våra anläggningar när det gäller teknik och installationer, till exempel byte av belysningsanläggningar, värmepannor och larmanläggningar. Energisparande åtgärder har genomförts bland annat på Ruddalen och i våra motionsspår där armaturer byts ut. På våra idrottsanläggningar har en rad åtgärder utförts när det gäller upprustning och anpassning av såväl den yttre som den inre miljön.

Driftsäkerhet och myndighetskrav

På Ruddalen färdigställdes under året ett större projekt där kylanläggningen för våra isbanor byttes ut, dels som en driftsäkerhetsåtgärd då maskineriet var gammalt, dels av miljö- och energiskäl då de nya maskinerna och lösningarna har mindre ammoniak och drar mindre energi. Under 2008 har också ställverk byts ut på Ruddalen och Rambergsvallen för att driftsäkra dessa anläggningar.

Under året har åtgärder genomförts på Lilla Amundöns Handikappbad, Trädgårdsföreningen, Backavallen, Geråshallen och Skatås för att uppfylla Boverkets krav för enkelt avhjälpna hinder.

Driftstopp

Inga allvarliga driftstopp har förekommit under 2008.

3.1.3 Stöd till föreningar och organisationer

Det här skulle vi uppnå - mål 2008

Fler föreningsmedlemmar, fler ledare

- Fler ungdomar ska bli medlemmar i föreningar, främst i stadsdelar med låga hälsotal. Under 2008 ska vi tillsammans med VSIF, stadsdelsförvaltningarna och det lokala föreningslivet i berörda områden genomföra minst fem olika rekryteringskampanjer.
- Antalet unga föreningsledare ska öka med 1 procent per år (ca 300 ledare) under planperioden (med faktiskt antal i beräkning 2006 som utgångspunkt). Under 2009 ska vi fokusera på att hitta vägar nyutbildade unga ledare in i föreningslivet.

Anläggningar och föreningslokaler – stöd, upplåtelse och taxor

- Antalet uthyrda timmar på våra idrottsanläggningar ska öka med två procent utöver expansion via nya anläggningar.

Så här blev det - våra resultat

Fler föreningsmedlemmar, fler ledare

För att se i vilken grad ungdomar engagerar sig i föreningslivet har vi valt att mäta dels antalet föreningsmedlemmar, dels andelen föreningsaktiva. Med det senare menar vi antalet medlemmar i föreningar i förhållande till antalet folkbokförda 7-20 åringar. Att bara mäta antalet medlemmar skulle innebära att vi inte tar hänsyn till om en viss årskull med många eller få ungdomar skulle komma med eller försvinna ur intervallet 7-20 år. Som nämnts i 2.3.10 konstaterar vi att andelen ungdomar som är föreningsaktiva sjunker för pojkar och är konstant för flickor. Andelen pojkar är fortfarande högre än flickor. Andelstalen skiljer sig åt mellan stadsdelarna. I kapitel 4.2.1 återfinns en tabell som beskriver andelstalen från 2005-2008 fördelat per stadsdel. Vi har även uppgifter för åldersgruppen 21-26 år, men väljer att under 2008 jämföra 7-20 år eftersom det inte finns motsvarande statistik för 2007. Från och med 2009 kommer vi att mäta andelar föreningsaktiva för hela åldersspannet 7-26 år.

Antalet bidragsberättigade ungdomsföreningar som sökt aktivitetsbidrag under 2008 är 25 fler än föregående år, 465. Invandrar- och pensionärsföreningar ökar både vad gäller antalet föreningar och antalet medlemmar. Mer specifika medlemsuppgifter återfinns i tabell i kapitel 4.2.1. Under året har vi, i samverkan med såväl stadsdelsförvaltningar (fritidsverksamheten, skola och socialtjänst) som föreningar, genomfört insatser som vi tror på lång sikt kommer att engagera fler ungdomar. Vi kommer att fortsätta rikta vårt arbete mot stadsdelar med lägre andel föreningsaktiva samtidigt som vi fokuserar på äldre ungdomar och flickor. Nedan följer exempel på insatser gjorda under 2008.

Regional samverkan

Samarbetet mellan förvaltningen och stadsdelarnas föreningskonsulenter har under året ytterligare förstärkts. De fyra regiongrupperna har satt samman gemensamma skollovsprogram där föreningar kan marknadsföra sin verksamhet. Dessa rekryteringskampanjer ger möjlighet för ett stort antal ungdomar att på ett enkelt sätt pröva på nya idrotter och andra aktiviteter. Under året har mer än hundra föreningar erbjudit sådan verksamhet och även om det är svårt att dra några självklara slutsatser har de vid dessa tillfällen rekryterat nya medlemmar till sin verksamhet. Dessutom har Västsvenska Idrottsförbundet och idrottens studieförbund SISU blivit permanenta deltagare i arbetet och har representanter i samtliga regiongrupper. Detta möjliggör att koppla utbildningsinsatser för bland annat ledare till de rekryteringskampanjer som genomförts.

Under 2008 har också ett antal föreningsträffar genomförts för att utöka samarbetet med det lokala föreningslivet. Dessa träffar har bland annat resulterat i gemensamma ledarutbildningar för en större grupp föreningar.

Ungdomsarrangemang och pröva-på-verksamhet

Vi är delaktiga i ett flertal ungdomsarrangemang tillsammans med stadsdelarna och föreningslivet som exempelvis Bergsjöfestivalen och Battle of the streets. Förvaltningen arrangerar GetWet och SummerJam på Lundbybadet. Speciellt det senare har utvecklats till ett arrangemang där ett antal föreningar är delaktiga för att marknadsföra sina aktiviteter. Vi har medverkat till att anordna en föreningsdag i Biskopsgården där ett stort antal föreningar fick möjlighet att rekrytera nya medlemmar.

Utöver ovan nämnda lovverksamheter bedriver förvaltningen kontinuerlig öppen verksamhet i samarbete med lokala föreningar i Bergsjön, Lärjedalen och Gunnared.

Unga ledare

Vi undersöker hur ungt ledarskap utvecklas i föreningar på tre sätt. I Föreningsenkäten svarar föreningar på hur många ledare de har i olika åldersspann och uppdelat på kön. Både 2006 och 2008 angav barn- och ungdomsföreningar att de har i snitt 19 verksamhetsledare. Andelen unga ledare i åldern 15-19 år ökar med ca 10 procent. Vi kan inte göra jämförelser i åldersspannet 21-26 år eftersom åldersindelningen var olika 2006 och 2008. Även antalet kvinnliga ledare ökar. Den årliga enkät som görs med deltagare i ledarskapsutbildningarna tyder på att något fler av de som slutför utbildningarna får ledaruppdrag än tidigare. Detta kan bero på att samarbetet med föreningar utvecklas och skapar utrymme för unga ledare i fler organisationer. Fritidsvaneundersökningen från 2005 visade att drygt 10 procent fler ungdomar var ledare än 2002. Vi kommer att få jämförbara uppgifter i Elevenkäten 2009 som kan ställas mot Fritidsvaneundersökningens resultat.

För att stimulera till ökat ungt ledarskap i föreningar genomför vi sedan hösten 2004 ledar- och demokratiutbildningar på högstadiet och gymnasiet. Under 2008 har utbildningar erbjudits till alla kommunala grundskolor och friskolor. Sammanlagt har i år 17 kommunala grundskolor och 2 friskolor i 10 stadsdelar genomfört utbildningarna för 355 elever. Jämfört med 2007 motsvarar det en ökning av antalet elever med över 50 procent samtidigt som utbildningen är något mindre spridd geografisk då den erbjuds i färre stadsdelar. Från starten till och med hösten 2008 har därmed ca 1400 elever i 25 skolor slutfört ledar- och demokratiutbildningen. Vi har, tillsammans med utbildningsförvaltningen, genomfört utbildningar inom ramen för kursen pedagogiskt ledarskap på Bernadottegymnasiet och Burgårdens gymnasium.

Ökade kontakter med föreningslivet på stadsdelsnivå gör att allt fler föreningar deltar i samarbetet kring ledar- och demokratiutbildningen. För närvarande samverkar vi med närmare 40 föreningar. Exempel på föreningar vi samverkar med är IFK Göteborg, GAIS, ÖIS, friidrottsföreningar och Friluftsförbundet.

Vi arbetar med ungt ledarskap i de regionala samverkansgrupperna. Arbetet har avancerat olika långt i de olika stadsdelarna. Sammanlagt har knappt 80 ungdomar deltagit i ledarkurser arrangerade i SISU:s regi.

Vi har samverkat med Ungdomssatsningen genom att tillsammans genomföra kursen Ung ledare i Göteborg där 35 ungdomar deltagit.

Inom ramen för arrangemanget GetWet har 15 unga ledare utbildats under året.

Bidrag

Kommunfullmäktiges beslut att utvidga begreppet bidragsberättigade medlemmar till att även innefatta åldrarna 21 till och med 26 år har medfört att fler blivit berättigade att ta del av stadens föreningsbidrag. Antalet föreningar, 65 st, som blivit bidragsberättigade under året har ökat med drygt 50 procent jämfört med 2007. Främst är det ungdomsföreningar med lagidrott eller kampsport som inriktning som blivit bidragsberättigade. Ökningen är en positiv trend som vi hoppas ska fortsätta.

Under 2008 har vi beviljat nästan 113 mkr i bidrag till föreningslivet. Av dessa utgör knappt 44 mkr generellt stöd för aktiviteter och lokaler. Den största delen av de generella bidragen går till ungdomar. Såväl aktivitets- som lokalbidrag har ökat jämfört med

föregående år. Antalet närvaromarkeringar har ökat med knappt 4 procent. Det är framförallt bland pojkar som ökningen sker medan den i princip är oförändrad bland flickor. Detta är ett trendbrott jämfört med föregående år. Antagligen beror det på att det är fler pojkar än flickor i åldern 21-26 år som är föreningsaktiva och att många i åldersspannet dessutom tränar jämförelsevis många gånger per vecka.

Övriga 69 mkr består till största delen av selektiva stöd såsom investeringsbidrag, utvecklingsbidrag och särskilt drifts- och verksamhetsbidrag.

Inför 2008 slogs ett antal bidrag samman till ett samlat utvecklingsbidrag för att skapa ett enklare bidragssystem. Detta har resulterat i att fler föreningar sökt bidraget. Inför nästa år kommer bidragsramen att utökas för att möta efterfrågan. Efterfrågan på utbildningsbidrag har minskat kraftigt eftersom framförallt Göteborgs Fotbollförbund och SISU minskat antalet avgiftsbelagda kurser.

Investeringsbidrag, till ett belopp av drygt 48 mkr, har bland annat beviljats till satsningar på en isbana på Heden för GAIS Bandy och sporthallar i Askim och Tuve för Lindås IBK och IS Gothia. Sammanlagt har 44 föreningar erhållit investeringsbidrag under 2009.

Inom ramen för satsningen på förbättrade förutsättningar för ridsporten har sammanlagt drygt 11 mkr beviljats. Totalt har knappt 18 mkr beviljats i stöd till ridklubbar under 2007 och 2008. Av satsningen på 20 mkr återstår nu ca 2 mkr som nämnden kommer att föreläggas förslag om tidigt under 2009. Av de föreningar som prioriterades i utredningen om ridsport 2004 har nu alla utom två erhållit bidrag.

Fördelningen mellan de olika bidragen framgår av tabell i avsnitt 4.2.1.

Under 2008 beviljades 29 198 tkr till studieförbundens lokalavdelningar i Göteborg. De nio studieförbunden är ABF, Bilda Folkuniversitet, Medborgarskolan, NBV, Sensus, Studieförbundet, Vuxenskolan och Ibn Rushd. Inför 2008 höjdes anslaget med 4 mkr. Från årsskiftet 2008 är SISU inte längre att betrakta som ett studieförbund enligt Folkbildningsrådets definition. Idrotts- och föreningsnämnden har ingått en överenskommelse med SISU som innebär att SISU får ett grundstöd för sin utbildningsverksamhet och stöd till speciella insatser utifrån en uppdragshandling. Under 2008 utgick stöd på 1 996 tkr till SISU.

Anläggningar och föreningslokaler – stöd, upplåtelse och taxor

Uthyrning

Under 2008 har uthyrningen av de flesta anläggningstyper ökat. En anledning är säkert de förändringar som nämnden tog beslut om inför 2008. Taxesystemet är enklare och till delar har taxorna sänkts genom att matchtillägg tagits bort. Uthyrningen av bollplaner har ökat med nästan 25 procent vilket till stor del förklaras av den omfattande konstgräsutbyggnaden. Även sporthallsuthyrningen har ökat med ca 4 procent medan ishallarna är uthyrda på samma nivå som föregående år. Ökningen, undantaget den som kan härledas till de nyanlagda konstgräsplanerna, överstiger målet om 2 procent. Närmare statistik om uthyrningen finns i tabell i avsnitt 4.2.1.

Inkvarteringsverksamhet och cuper

Idrottscuper utgör en del av Göteborgs Stads satsning på att göra Göteborg till en ledande evenemangstad. Verksamheten har ökat i omfattning under de senaste åren, men

under 2008 minskade antalet övernattningar med 13 000 till drygt 217 000. Minskningen förklaras till stor del av att renoveringsarbeten gjorde att ett flertal skolor inte kunde nyttjas under sommaren. Utöver cuper och andra idrottsevenemang har förvaltningens anläggningar hyrts ut till olika mässor, cirkusar och andra events.

Vi har under året arbetat med att se över inriktning, ansvarsfördelning och organisering för denna verksamhet utan att nå fram till en tillfredsställande lösning inför framtiden. Det återstår arbete med att tydliggöra ansvarsfördelningen internt i kommunen och ta fram riktlinjer för att säkerställa antalet inkvarteringsplatser. Arbetet fortsätter under 2009.

Lotterier

Kommunerna har sedan flera år ansvar för tillståndsgivning, registrering och tillsyn av lokala lotterier enligt lotterilagen (SFS 1994:1000). Det praktiska arbetet utförs av förvaltningen med hjälp av sex arvoderade lotterikontrollanter. Förvaltningen har lämnat 24 registreringstillstånd enligt 17 § och 4 lotteritillstånd enligt 16 § lotterilagen. Redovisningen av 2008 års lotteriförsäljning och föreningarnas förtjänst är inte klar.

Kunddialog

Under året har vi genomfört ett antal kundundersökningar. Vi har arbetat med att skapa mer struktur i vårt arbetssätt samt snabbare och mer tydlig återkoppling till våra kunder. Att jämföra tidigare års medelvärde och 2008 års medelvärde blir inte helt rättvisande vad gäller sporthallar och ishallar eftersom såväl enkätfrågor som vilka anläggningar som ingått i undersökningen varierat något vid respektive mättillfälle. I nyckeltalsredovisningen har vi valt att rapportera in medelvärdet av helhetsintrycket. Föreningsenkäten är genomförd på samma sätt som tidigare år.

Föreningsenkät

Föreningsenkäten genomförs vartannat år. Av de 1200 föreningar som fått enkäten har ca 60 procent svarat. Det är en något sämre svarsfrekvens än 2006. Enkäten ger dels svar på hur föreningar ser på vår bidragsgivning dels på våra anläggningar och hur de hyrs ut. I enkäten bedömer föreningarnas representanter en rad faktorer som exempelvis handläggning, bemötande och kompetens med mera. Nöjd-Förenings-Index (NFI) för bidragsdelen blev 65 på en skala från 0 till 100. Det är en ökning med en enhet jämfört med 2006. Motsvarande tal för uthyrningsdelen är 60 vilket är två enheter lägre än 2006. Enligt SCB, som genomför enkäten, ska betyg över 60 ses som att de svarande i huvudsak är nöjda. De förbättringsåtgärder som skulle ge mest effekt vad gäller bidragsdelen är att se över handläggningen, bland annat genom att förbättra motivering av beslut och handläggningstid. För uthyrningsdelen är det framförallt åtgärder för att öka tillgängligheten och förbättra handläggningen av arrangemang som skulle ge förbättrade resultat. Under 2009 kommer handlingsplaner att utarbetas.

Sporthallsenkät

Undersökningen genomfördes i nio sporthallar med 100 enkäter per hall. Majoriteten av de tillfrågade har varit unga lagspelare och skolungdomar. De flesta svarande uttrycker att de är mycket nöjda och då speciellt med personalens service och bemötande. Åtgärdsplaner har kommunicerats till kunderna, på vår hemsida och på plats i hallarna.

Ishallsenkät

I början av 2008 genomförde vi en undersökning riktad till både allmänhet och föreningsmedlemmar. Vi fick mycket bra betyg för iskvaliteten och i övrigt var resultatet varierande beroende på anläggning. Åtgärdsplaner togs fram och kommunicerades via vår hemsida och på plats. Under året har ett stort antal förbättringsåtgärder genomförts som en följd av resultatet.

Förbundsdialog

Samtliga specialdistriktsförbund i Göteborg bjöds i början av 2008 in till dialog. Syftet var att låta förbunden få diskutera gemensamma strategiska framtidsfrågor och samtidigt få ta del av våra mål. Samtliga träffar dokumenterades och förbunden fick därefter ta del av resultatet vilket även var en byggsten i planeringen inför 2009. Det som tydligt framkom var att man, oavsett vilken verksamhet man representerar, upplever att det finns ett behov av fler ledare, gärna unga och gärna i de mer administrativa rollerna i styrelseuppdrag. Det är nu viktigt att vi skapar fler samarbeten för att uppnå detta. En fortsatt utveckling av våra anläggningar var en annan gemensam fråga.

Trygg och säker förening

En arbetsgrupp har bildats bestående av representanter från förvaltningen och VSIF för att utarbeta ett koncept som kan inspirera föreningar att arbeta aktivt med frågor rörande säkerhets- och mångfaldsfrågor. Ett arbetsmaterial har prövats i sex föreningar. Materialet har reviderats och inför 2009 kommer alla föreningar med egna anläggningar att erbjudas delta i detta projekt.

3.1.4 Fysisk aktivitet och friskvård

Fysisk aktivitet och friskvård

Det här skulle vi uppnå – mål 2008

Fler besök, nya besökare och nöjdare kunder

- Det totala antalet besök på våra anläggningar ska öka med 10 procent jämfört med 2007.
- Antalet nöjda besökare på våra bad, gym och motionscentrum ska öka.
- Antalet FaR-motionärer (personer som ordinerats fysisk aktivitet på recept) på våra anläggningar ska öka med 10 procent.
- I kundenkäter på motionscentrum, gym och bad ska medelbetyget öka jämfört med resultaten i tidigare enkäter.

Särskild satsning på äldre

- Antalet äldre personer (60+) som tränar på våra anläggningar ska öka med 10 procent jämfört med föregående år.

”Promenera Mera” - kampanjen går vidare

- Antalet deltagare i promenadkampanjen "Promenera Mera" ska öka så att vi delar ut 80 000 kort.

Konkreta friskvårdsinsatser i nordöstra stadsdelarna

- Antalet deltagare i aktivitetsgrupperna i ”Sätt Nordost i rörelse” ska öka med 15 procent jämfört med 2007.

Så här blev det – våra resultat

Ökat antal bad-, motions- och gymbesök på de publika anläggningarna

När det gäller antalet badbesök har dessa ökat markant på grund av övertagandet av Askims Sim-och sporthall, Hammarbadet, Lilla Amundöns Handikappbad, Rannebergbadet och Styrso bad.

Lundbybadet fortsätter att vara en mycket populär anläggning även om antalet registrerade besökare minskade under året med ca 5 procent. Vi har fortsatt drabbats av längre driftstörningar på besöksentrésystemet, vilket har påverkat statistiken negativt. Nyligen separerades systemets skalskydd från kassasystemet, vilket ska leda till ökad driftsäkerhet och därmed mer tillförlitlig besöksstatistik. Antalet registrerade besökare på Lundbybadet uppgick till ca 223 000.

Antalet aktivitetsgrupper/-klasser är fortsatt stort med 70-80 pass per vecka och verksamheten är mycket populär. De flesta kunderna bokar pass via Internet.

Generellt har vi under året brutit den vikande gymbesökstrenden. Antalet besök på våra gym är svagt ökande (1 %). Anläggningsspecifikt har Påvelund minskat (16 %), Slottsskogsvallen och Ruddalen minskat något (2-3 %) medan Tuvevallen och Backavallen ökat stort (14-25 %). Även Gårdstens har ökat antalet besök med 4 procent. En förklaring till ökningen är framförallt de utökade öppettiderna i samband med våra konstgräsetableringar, vilket ökar möjligheterna för många närboende att träna senare på kvällen.

Länsmansgårdens motionsanläggning har varit stängd sedan branden i augusti 2006 med planerad återinvigning under senare delen av 2009.

Även antalet motionsbesök (exkl. gym) på anläggningarna är totalt svagt ökande (1 %). Framförallt Tuvevallen (+20 %) och Backavallen(+21 %) visar en starkt stigande trend. Därutöver tillkommer ett stort antal besökare i de friluftsområden som är belägna i direkt anslutning till våra anläggningar. Dessa besökare syns inte i statistiken (ex motionärer, frisbeespelare och skolklasser på utflykt).

Insatser för att bredda utbudet samt locka fler och nya besökare

Lundbybadet

Fyss/FaR-verksamheten har utvecklats starkt under året. Det som skiljer Lundbybadets arbetsmodell från övriga Göteborgsmodeller, är att två aktörer, sjukvård och friskvård, samverkar. Genom vårt arbetssätt finns vi till hands och kan personligen stötta individer som erbjuds anpassad träning på anläggningen. Den obrutna kedjan gör att FaR på Lundbybadet leder till mer än enbart ett recept. Antalet mottagna recept, FaR-patienter, har ökat från 428 (2007) till 613 (2008), vilket motsvarar en ökning med drygt 40 procent. Vårt mål att öka minst 10 procent har därmed uppnåtts med god marginal. Dessutom fortsätter drygt hälften av FaR-kunderna att motionera regelbundet på anläggningen efter FaR-perioden.

Under hösten introducerades FaR Junior för i första hand överviktiga barn och ungdomar, ett program som följer vuxenkonceptet men som har anpassats för de lägre åldersgrupperna.

Vi har sedan ett antal år deltagit i ett projekt för överviktiga barn (BMI = Barn, Motion, Idrott) i samarbete med Runda Barn-teamet vid Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Lundby och Tuve-Säve stadsdelsförvaltningar samt ett flertal skolsköterskor och idrottslärare i närliggande skolor. Projektets mål är att överviktiga ungdomar skall få insikt, kunskap och hjälp med att uppnå bättre hälsa. Detta sker genom att ungdomarna får en hälsoinformation/utbildning kombinerat med Pröva-på aktiviteter. Under 2008 deltog ca 60 ungdomar i åldrarna 10-16 år i projektet.

Slottskogsvallen och Ruddalen

Även Slottskogsvallen och Ruddalen arbetar med att ta emot patienter/kunder som har blivit remitterade träning på recept (Fyss/FaR). I ett samarbetsprojekt med bland andra Primärvården har folkhälsomedel från Hälso- och sjukvårdsnämnden anslagits för att kunna placera sjukgymnastresurser på anläggningarna. Dessa arbetar förebyggande i syfte att öka och underlätta förskrivning av träning på recept (FaR). Projektet har pågått sedan 2005 och redovisar goda resultat.

Under flera år har ett rehabiliteringssamarbete mellan Nordhemspolikliniken och Slottskogsvallens gym bedrivits. Under 2008 har fyra nya grupper om vardera 10-15 personer startats. I konceptet ingår föreläsning om styrketräning och kost, två månaders styrketräning samt två stycken kroppsanalyser.

Skatås

Vi ser ett ökat intresse för att vistas i skog och mark och nyttja spår och leder i Delsjöområdet. Den under året utökade belysningen i området leder till ökad trygghet under den mörka årstiden.

Gymmet och motionsspåren är välbesökta. De nyttjas av personer i alla åldrar med en viss överrepresentation av äldre. Även under 2008 har vi genomfört rådgivningar och hälsotester på Skatås. Byggnaden kallad "den gamla serveringen" i området är efter en enklare upprustning åter tillgänglig som värmestuga för allmänheten. Ett lekrområde för små barn har under året byggts i anslutning till anläggningen. Det finns även möjligheter för småbarnsföräldrar att hyra joggingvagn.

Vi samverkar med många olika aktörer i området, bl a Lisebergs Gäst AB, Park- och naturförvaltningen, Göteborgsvarvet, Korpen, Räddningstjänsten, ett antal grannkommuner och idrottsrörelsen. Samarbete sker även i dialog med det lokala föreningslivet i Delsjöområdet via ett aktivt föreningsråd.

Gårdsten

Vi samarbetar mer aktivt med flera aktörer i Gårdsten och det leder till fler besök på anläggningen. Intresset för friskvårdsfrågor är stort och genom ett samarbete med Hälsoverket i Angered har lågaktiva fångats upp och erbjudits möjlighet att börja motionera. Innehavare av Aktivitetskortet inom "Sätt Nordost i rörelse" har erbjudits möjlighet att styrketräna i gymmet vid vissa tider till reducerat pris.

Backavallen

På Backavallen har samarbetet med stadsdelsförvaltningens resursteam utvecklats under året. Resursteamet ger ungdomar med särskilda behov möjlighet att tillsammans med handledare och gyminstruktör träna på Backavallens gym.

Fler anläggningar möjliggör ökat verksamhetsutbud

Från och med 2008 har vi tagit över Askim Sim- och Sporthall, Lilla Amundöns handikappbad, Styröbadet, Hammarbadet samt Rannebergbadet. Dessa anläggningar har bidragit till att bredda utbudet av friskvårdstjänster ytterligare. Vi har fokuserat starkt på att integrera de olika personalgrupperna i förvaltningen och en verksamhetsutveckling på dessa anläggningar är påbörjad.

Satsning på seniorer

Under året har Seniorsatsningen intensifierats på Slottsskogsvallen och Ruddalen. Även Skatås ingår sedan 2008 i Seniorsatsningen. Personer 60+ som är ovana vid träning har möjlighet att ingå i en grupp som erbjuds föreläsningar om kost och träning, deltaga i stretchingkurs, yoga, stavgångsgrupper m m till ett reducerat pris.

Det finns även instruktörer på de dessa anläggningarna ett antal timmar under dagtid för att tillgodose seniorernas behov och önskemål för att komma igång med sin egen träning.

Ny forskning visar att även äldre kan träna hårt. En utveckling av äldrekonceptet är påbörjad i syfte att anpassas för de nya äldre generationerna och kommer att lanseras under 2009. Antalet äldre 60+ med motions/gymkort uppgick till 986 personer i oktober 2008 att jämföra med 914 personer motsvarande period under 2007. Detta motsvarar en ökning (8 %). Målet för 2008, att öka minst 10 procent har således inte uppnåtts fullt ut.

Fyss/Far verksamheten ökar och omfattar allt fler anläggningar

Fyss/FaR-verksamheten på våra anläggningar utökas allt mer. Samtliga anläggningar har i dag möjlighet att ta emot kunder som har fått träning på recept och en större andel av anläggningarna har utbildad personal för att arbeta med Fyss/Far kunder/patienter. Störst är denna verksamhet på Lundbybadet, där förvaltningen och primärvården jobbar tätt ihop.

Kundenkäterna visar att kunderna är nöjda

Hösten 2008 genomfördes kundenkäter på våra gym och bad. De sammantaget 1150 kunderna som svarat har i stort gett oss goda betyg. Personalens service och bemötande är kunderna särskilt nöjda med. Det som vi generellt kan bli bättre på är städning, ventilation och utökade öppettider.

Medelvärdet för gym är fortsatt högt även om det har minskat något 2008 jämfört med 2007. Vad gäller baden har medelvärdet däremot ökat. Att jämföra 2007 och 2008 års medelvärde blir dock inte helt rättvisande, eftersom såväl enkätfrågor som vilka anläggningar som ingått i undersökningen varierat något vid respektive mättillfälle.

Vi har även genomfört en enkätundersökning rörande gruppträningen på Lundbybadet. Totalt har 100 kunder svarat. Även här får service och bemötande höga betyg. Resultatet visar även att våra bokningsrutiner fungerat bra och att en mycket stor del av kunderna bokar gruppträningspass via webben. Kunderna är mindre nöjda med att aktivitetssalen upplevs som för liten. Även öppettider och städning kan förbättras.

Resultaten följs upp och leder till konkreta förbättringar på anläggningsnivå. En generell översyn av öppettiderna pågår. Identifierade och genomförbara förbättringar kommer att åtgärdas och som alltid kommuniceras med kunderna.

Promenadkampanjen får fler i rörelse

Promenadkampanjen fortsätter att vara ett framgångsrikt verktyg för att få fler personer fysiskt aktiva.

Under året har 40 000 Promenera-kort och 37 000 Motionera-kort (totalt 77 000 kort) delats ut eller skickats till olika verksamheter och föreningar samt till kortutlämningsställen, vilket sammantaget är något lägre jämfört med föregående år. Målet var totalt 80 000 utdelade kort.

Promenadkampanjen har medverkat i ett tjugotal arrangemang av olika slag; friskvårdsdagar, seniordagar och mässor. Vi har dessutom, tillsammans med bl. a Korpen och Friluftsrådet arrangerat tio tipspromenader runt om i staden. Stena Line och Kabusa Böcker kan nämnas som nya samarbetspartners för året. Antalet deltagare per aktivitetstillfälle varierar från ca 200 till 500.

Nu har promenera mera och motionera mera kampanjerna existerat med samma innehåll och upplägg ett antal år och tillsammans med Korpen kommer Promenera mera kampanjen att utvecklas för att attrahera fler att vara med.

Konkreta friskvårdsinsatser i de nordöstra stadsdelarna

Det lokala friskvårdsarbetet i stadsdelarna Kortedala, Bergsjön, Gunnared och Lärjedalen har fortsatt och vidareutvecklats under 2008. Vi har marknadsfört och erbjudit goda förutsättningar till fysisk aktivitet av enkelt slag med särskilt fokus på dem som inte redan är fysiskt aktiva.

Antalet deltagare i aktivitetsgrupperna ”Sätt Nordost i rörelse” har sammantaget minskat något 2008 jämfört med 2007. Vi har således inte uppnått målet att öka antalet deltagare med 15 procent 2008. I åldersgruppen 16-25 år ligger dock antalet deltagare på samma nivå 2008 som 2007. Minskningen kan huvudsakligen förklaras med ett vikan- de deltagande i lätt-gymnastikgrupperna (åldersgruppen 60+ och kvinnor 40-50 år). Minskningen beror främst på ökad konkurrens i närområdet. Omdisponeringar i utbudet har gjorts under året för att så långt möjligt svara mot den minskade efterfrågan.

I Bergsjön och Kortedala har 29 pass per vecka genomförts fördelade på 15 olika grupp- och motionsaktiviteter (Geråshallen och Berghalla sporthall). Totalt under året har 1550 personer deltagit i aktiviteterna.

I Lärjedalen och Gunnared har vi erbjudit 24 pass per vecka fördelade på 10 olika grupp- och motionsaktiviteter. Från oktober månad har dessutom Hammarbadets simtider riktade till kvinnor ingått i aktivitetsutbudet.

Det totala antalet deltagare uppskattas till cirka 500 under 2008 och den största gruppen är fortsatt kvinnor från 20 till 40 år. Dessa aktiviteter bedrivs i Angereds Sporthall, Gårdstens gym, Hammarkullehallen, Rannebergbadet, Hammarbadet, Hammarkulle-skolan och Bläseboskolan.

Samarbetet med Hälsoteket i Angered har vidareutvecklats under 2008 både när det gäller att sprida information om verksamheten och att gemensamt utbilda och nyttja aktivitetsledare. Vi samarbetar även med det nya Hälsoteket i Kortedala/Bergsjön. Till sammans med Hälsoteken och Primärvården marknadsför vi aktiviteter och sprider information till invånarna genom besök i föreningar, deltagande på mässor och evenemang samt genom medverkan vid stadsdelarnas olika folkhälsoarrangemang. Därutöver har vi tillhandahållit informations- och kartmaterial över promenadstigar och motions-spår i nordost.

Försäljning av kort samt friskvårdstjänster till arbetsgivare

Intresset och efterfrågan från arbetsgivare som vill erbjuda friskvård till sina anställda är fortsatt stort. Försäljningen inom ramen för vårt erbjudande har ökat något 2008 jämfört med 2007. Det gäller såväl årskort av skilda slag som våra friskvårdstjänster. Under 2008 har vi sålt 721 träningskort samt ett flertal tjänster, bland annat enskilda och kombinerade som företagsanpassade koncept med friskvårdsaktiviteter och hälsodagar.

Tillgång till allmänhetens åkning i isanläggningar

Under säsong har minst en isyta reserverats för allmänhetens åkning under vardagkvällar.

3.2 Förddjupad analys beträffande ekonomi och personal/medarbetare

3.2.1 Analys av årets utfall

Sammanfattningsvis kan årets resultat jämfört med budget beskrivas enligt nedan:

Nämndens budgetbeslut	- 2 600 tkr
<u>Justering för inv.bidrag Önnereds HK</u>	<u>+ 1 000 tkr</u>
Justerat budgeterat resultat	- 1 600 tkr
<u>Årets resultat</u>	<u>- 200 tkr</u>
Avvikelse från budget	1 400 tkr

Den ursprungliga budgeten innebar att vi skulle ianspråka 2 600 tkr av eget kapital för utveckling av IT-system (1 100 tkr), införande av nytt PA-system (300 tkr), energideklarationer (500 tkr) och genomförande av Frivan (700 tkr).

Budgeten har därefter justerats med utökat kommunbidrag om 1 000 tkr avseende investeringsbidrag till Önnereds HK vilket förbättrar vårt resultat 2008 eftersom vi samtidigt gör en realisationsvinst vid försäljningen av Påvelund (under 2009 kommer denna realisationsvinst att återredovisas till finansförvaltningen).

I förhållande till den justerade budgeten är årets resultat alltså en förbättring med 1 400 tkr.

Större resultatpåverkande poster som förbättrat resultatet är:

Överskott, generella bidrag	5 300 tkr
Volymutveckling, uthyrning	3 000 tkr
Övriga intäkter	1 200 tkr
Frivan, ej genomförd	700 tkr
Nytt PA-system, inom ord. ram	300 tkr
Summa resultatförbättrande poster	10 500 tkr

Av överskottet inom generella föreningsbidrag står aktivitetsbidraget för merparten eller ca 4 700 tkr. Med anledning av prognoser om sådant överskott gav nämnden 2008-08-27 förvaltningen i uppdrag att återkomma med beslutsunderlag för att istället nyttja dessa medel för investeringsbidrag till föreningsanläggningar. Bland annat på grund av förseningar med bygglov har detta uppdrag inte kunnat fullföljas under 2008.

Uthyrningen har fortsatt att öka mer än vad vi vågat budgetera och denna volymutveckling förbättrar vårt resultat med sammantaget ca 3 000 tkr. Även övriga intäkter såsom avgifter och hyror/arrenden visar ett positivt resultat.

För genomförande av Frivan och införande av nytt PA-system reserverades medel i budget. Dessa har inte ianspråktagits då Frivan ej genomförts samtidigt som vi lyckats införa det nya PA-systemet inom ordinarie ramar.

Större resultatpåverkande poster som försämrat vårt resultat är:

Återställande Arendal	- 4 000 tkr
Övriga borgensförluster	- 550 tkr
Verksamhetsövertagande	- 2 100 tkr
Heden bandy	- 950 tkr
Övriga energikostnader	- 500 tkr
Övriga personalkostnader	- 1 000 tkr
Summa resultatförsämrande poster	- 9 100 tkr

Sammantaget har vi under året haft förluster kopplade till borgensåtaganden och föreningskonkurser om ca 4 550 tkr. Saneringen av Arendalsområdet efter Kaparna har kostat ca 4 000 tkr. Rekonstruktionen efter Bulycke Ridklubbs konkurs har under året kostat oss ca 200 tkr och inlösen av borgen avseende Kulturföreningen Vingen har kostat ca 350 tkr.

Beträffande saneringen av Arendalsområdet beslutade nämnden 2008-05-06 att denna post skulle finansieras av eget kapital och inte föranleda besparingar i verksamheten.

Övertagande av verksamheter från stadsdelsförvaltningar har för 2008 försämrat vårt resultat med ca 2 100 tkr. Till del handlar det om initiala kostnader om ca 500 tkr men merparten är driftsobalanser som anstränger vår ekonomi även framgent.

Bandyisen på Heden etablerades i slutet av november och invigdes i början av december. Vi har haft såväl tillfälliga etableringskostnader som driftkostnader under 2008 men erhållit kommunbidrag först fr o m 2009. Totalt har vi bokförda kostnader om ca 950 tkr av vilka vi bedömer ca 300 tkr som tillfälliga.

Utöver överskridanden på energikostnaderna inom ramen för Heden bandy och våra nya verksamheter har också energikostnaderna sammantaget för befintliga anläggningar blivit något högre än budgeterat.

Våra samlade personalkostnader exklusive nya verksamheter har överskridits med ca 1 000 tkr. Överskridandet har många förklaringar men bland annat ser vi nu att de nya LAS-reglerna i kombination med en kärvare arbetsmarknad ibland leder till sk inkonverteringar, d v s att tidsbegränsat anställda erhåller tillsvidareanställning då de vikarierat 24 månader i kommunen.

Eftersom nämnden dels fattat beslut om att kostnaderna för saneringen av Arendal skall finansieras av eget kapital, dels gett förvaltningen uppdrag att presentera underlag för att nyttja överskottet på generella bidrag till investeringsbidrag för föreningsanläggningar finns ett underliggande negativt resultat som faller ut när och om nämnden fattar beslut om att nyttja eget kapital till investeringsbidrag.

3.2.2 *Personal/medarbetare*

Totalt har våra lönekostnader stigit med 16,6 procent. Ökningen förklaras främst av att nämnden från årsskiftet övertog verksamhetsansvaret för Askimsvadet, Hammarbadet och Rannebergsvadet. Antalet årsarbetare helår är 288 vilket är en ökning med 26 jämfört med 2007. Den procentuella lönekostnadsförändringen per årsarbetare är 6,1 procent. Förändringen förklaras främst av 2008 års avtalsrörelse. Genom en lokal överenskommelse kom en del av 2007 års avtalsutrymme att överföras till 2008, vilket gör vår lönekostnadsutveckling mellan 2007 och 2008 något högre än vad som annars varit fallet.

För närvarande har förvaltningen drygt tjugo tillsvidareanställda medarbetare som fyller 65 år inom planperioden. Största enskilda yrkeskategori är idrottsarbetare.

Under 2007-2008 hade förvaltningen två medarbetare som deltog i enhetschefsprogrammet Morgondagens ledare och under 2008-2009 ytterligare två. Förvaltningen har under 2008-2009 en medarbetare som deltar i ledarskapsutbildningen Morgondagens verksamhetschef.

3.2.3 Investeringar och nya leasingavtal

Kommunfullmäktige har avsatt 250 mkr under 2008 - 2010 för *Utbyggnad av anläggningar för främjande av folkhälsa och breddidrott*. Nämnden fick därmed långsiktiga planeringsförutsättningar, som innebär att man hanterar tidsförskjutningar och omprioriteringar inom det angivna investeringsutrymmet för perioden. Investeringsplanen för 2008 och utfall redovisas i tabell nedan.

Årets investeringsbudget uppgår till 76,5 mkr. Utfallet blev 62,6 mkr exklusive övertagande av anläggningsvärden från andra nämnder på totalt 20,1 mkr.

Anskaffningar via leasing uppgick till 11,1 mkr, vilket är något mindre än under föregående år.

Kylanläggningen på Ruddalen togs åter i drift inför höstsäsongen efter ett omfattande ombyggnadsarbete. I samband med ombyggnaden genomfördes också energisparåtgärder för cirka 3 mkr. Anläggningen förväntas nu fungera under många år framöver.

Samordnade investeringar

Investeringar 2008

Investeringsprojekt	Utfall 2008	Investeringsplan 2008	Avvikelse utfall/plan
Reinvesteringar och kompletteringar i byggnader och mark	14 002	15 000	998
Ruddalen, ombyggnad kylanläggning	23 554	18 000	-5 554
Slottsskogsrinken, verkstad o miljöstation	4 143	6 000	1 857
Kviberg, servicebyggnad	7 632	12 000	4 368
Länsmansgårdens motionscentrum, återuppbyggnad	2 837	13 500	10 663
Härlanda, ersättning för Torpavallen	-	3 000	3 000
Boulehall	93	3 000	2 907
Sjumilaskolan, idrottshall	-	3 000	3 000
Oförutsett och färdigställande av tidigare investeringsprojekt	Not 2. 10 335	3 000	-7 335
Summa	Not 1. 62 596	76 500	13 904

Not 1. I utfallet ingår inte överförda fastigheter från andra nämnder. Totalt har värden för 20 120 tkr överförts. Kärra sim- och sporthall 17 000 tkr, sporthall i Lindås 3 080 tkr och inventarier i Hammarbadet 130 tkr. Not 2. I beloppet ingår övertagande av Bulycke ridanläggning på 8 294 tkr.

3.3 Värdering av eget kapital

Nämnden har sedan 2007 uppdraget att "...årligen aktivt i samband med fastställandet av det ekonomiska utfallet i bokslutet värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligt motivera en rimlig nivå på det egna

kapitalet." I anvisningen preciseras vidare syftet med det egna kapitalet till "...att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas."

I årsrapporten för 2007 gjorde vi en sådan värdering och kom till slutsatsen att nämndens egna kapital ej bör understiga 12 mkr men inte heller behöver överstiga 17 mkr. Regelverket innebär då att eventuellt eget kapital överstigande 17 mkr skall återredovisas till kommunstyrelsen.

Vid en förnyad riskbedömning ser vi idag att riskerna sammantaget är något större än vad vi bedömde dem för ett år sedan. Vår bedömning är likväl att den ökade risken kan hanteras inom det intervall vi angivit.

Bedömningen att risken nu är något högre bygger främst på följande:

- Vi bedömer risken för infriande av borgenslån eller andra kostnader som konsekvens av kommunens borgensåtaganden som högre.
- Inom övriga riskområden blir den beloppsmässiga risken högre som en konsekvens av att våra volymer ökar, fler anläggningar, högre anläggningsvärden, högre räntekostnader, högre energikostnader, högre avgiftsintäkter etc.
- Föregående års bedömning byggde vidare på förutsättningen att vi regelmässigt budgeterar för oförutsedda händelser i storleksordningen 2-3 mkr. I nämndens budget för 2009 är denna budgetpost endast 850 tkr.
- Den allmänna ekonomiska situationen kommer att innebära påfrestningar på kommunens ekonomi och vår verksamhet finansieras främst av kommunbidrag.

Förvaltningen föreslår alltså att föregående års bedömning om att nämnden behöver ett eget kapital om 12-17 mkr för att kunna leva upp till intentionerna i anvisningen kvarstår.

I enlighet med förra årets riskanalys föreslår vi vidare att nämnden vänder sig till kommunstyrelsen för en översyn och värdering av huruvida det är ändamålsenligt att idrotts- och föreningsnämnden bär hela ansvaret för infriad borgen.

3.4 Tillämpning av balanserad styrning

På väg mot 24-timmarsservice

Det här skulle vi uppnå

Kommunikationen med göteborgarna ska underlättas och utvecklas genom att vi utvecklar Idrott & förening mot att kunna erbjuda så kallad "24-timmarsservice".

Så här blev det

Under året har arbetet med att digitalisera ett antal av våra processer gått vidare i projektet "Ytterligare steg mot 24-timmarsservice" (PYS 24). Detta innebär bland annat att kunden ska kunna söka bidrag, boka lokaler och tider i våra anläggningar via webben dygnet runt. Vi kommer att lansera de nya e-tjänsterna successivt med start under 2009.

Aktiv dialog med kunderna

Det här skulle vi uppnå

Dialogen med våra brukare skall förstärkas och systematiseras. I alla delar av vår verksamhet skall brukarna mötas av tydliga utfästelser. Brukarnas synpunkter fångas i brukarråd, referensgrupper, kundenkäter och genom vår kundsynpunktshantering.

Så här blev det

I vår utvärdering av utfästelserna fann vi att vi behöver arbeta vidare med att uppdatera dem och att detta behöver ske på en övergripande nivå i stället för på enhetsnivå.

Arbetet med att systematisera våra kundenkäter har fortsatt och vi har påbörjat arbetet med att skapa mer likartade enkäter och uppföljningsmetoder.

Ständiga förbättringar

Det här skulle vi uppnå

Vår organisation ska präglas av arbete med ständiga förbättringar. På alla arbetsplatser ska minst två konkreta förbättringsprojekt genomföras. Målet för vår förslagsverksamhet är att få in minst 130 förslag under året. Vi har även som målsättning att genomföra 65 förslag under året.

Så här blev det

Förslagsverksamhet

Under 2008 fortsatte vi att utvärdera vår förslagsverksamhet. Detta har bland annat lett till att vi har uppdaterat rutinerna och riktlinjerna med syfte att minska handläggningstiden. I dagsläget är det för tidigt för att se resultatet av förändringarna och vi har inte uppnått målet på 130 inlämnade förslag. 87 förslag lämnades in under 2008 och av dessa har vi genomfört 8. Totalt under 2008 har vi genomfört 26 förbättringsförslag. En arbetsgrupp har arbetat med förbättringsförslag och haft detta som en stående punkt på dagordningen på varje APT. Då förslagen är av en sådan karaktär att de kräver mycket grundlig utredning är de fortfarande pågående.

BOHICA

Under 2008 har alla tillsvidare- och månadsanställda medarbetare spelat värderingsspelet BOHICA.

Genom att spela BOHICA önskade vi starta ett arbete där vi förbättrar vår kunskap och förmåga i bemötandesituationer med våra kunder samt ökar kunskaperna om vår verksamhet på idrotts- och föreningsförvaltningen. Ett annat syfte med spelet har varit att förbättra vår samsyn kring vår gemensamma värdegrund och öka kunskaperna om varandra för att förbättra våra relationer på arbetsplatsen och därmed förbättra vår arbetssituation. Efter genomfört spel har samtliga spelgrupper fått ta del av en återkoppling och utifrån den skapat handlingsplaner för förbättringsarbete. Nu tar arbetet vid med att ta fram förvaltningsgemensamma förbättringsåtgärder.

4 Redovisning av resultat och nyckeltal

4.1 Resultaträkning i sammandrag

Belopp i tkr	Bokslut 2008	Budget 2008	Avvikelse	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Intäkter	115 917	97 618	18 299	105 654	Not 1. 106 147	87 889
Kostnader	-425 551	-408 641	-16 910	-346 989	-331 065	-348 372
Kommunbidrag	309 423	309 423	0	241 624	237 490	261 611
Resultat	-211	-1 600	1 389	289	Not 1. 12 572	828
Eget kapital	14 803	13 387	1 574	Not 1. 25 987	Not 1. 26 184	13 612

Not 1. Varav 11 000 tkr är beräknad försäkringsersättning för branden på Länsmansgårdens motionscentral. Beloppet är överfört till finansförvaltningen 2008.

Ovanstående uppställning gäller Idrotts- och föreningsförvaltningen med stattitel N 393. Utöver denna stattitel ansvarar också nämnden för bidrag till studieförbunden, vilka redovisas under stattitel N 699. Kommunbidraget för bidragen till studieförbunden uppgick till 31 155 tkr, vilket är 5 000 tkr mer än under 2007. Utbetalt belopp under 2008 uppgick till 31 155 tkr.

Resultatet i sammandrag de senaste fem åren

	2008	2007	2006	2005	2004
Kommunbidrag	309 423	241 624	Not 1. 237 490	235 156	211 367
Övriga intäkter	113 338	103 463	Not 1. 103 980	86 940	80 509
Summa	422 761	345 087	341 470	322 096	291 876
Föreningsbidrag	-112 784	-75 429	-77 780	-76 216	-59 226
Personalkostnader	-119 202	-100 615	-96 267	-92 431	-84 896
Lokalkostnader	-51 656	-47 576	-43 144	-40 663	-41 088
Övriga kostnader	-105 206	-86 498	-82 684	-77 823	-81 391
Summa rörelsekostnader	-388 848	-310 118	-299 875	-287 133	-266 601
Avskrivningar	-22 238	-24 141	-20 033	-19 609	-14 199
Räntekostnader kommunskuld	-14 450	-12 800	-10 754	-15 515	-12 573
Räntenetto	2 564	2 261	1 764	989	1 640
Avskrivningar och räntor	-34 124	-34 680	-29 023	-34 135	-25 132
RESULTAT	-211	289	12 572	828	143
UTGÅENDE EGET KAPITAL	14 803	Not 1. 25 697	Not 1 o 2. 26 184	13 612	12 784
INVESTERINGSUTGIFTER NETTO	62 596	34 408	108 977	24 282	67 684
ANSKAFFNINGAR VIA LEASING	11 075	11 488	1 766	1 547	4 224

Not 1. Varav 11 000 tkr avser försäkringsersättning för Länsmansgårdens motionscentral. Beloppet har återredovisats. Not 2. Varav 500 tkr avser ej utnyttjade medel för drift av sporthallen vid Sandeklevsskolan. Beloppet har återredovisats.

Studieförbunden

Bidragen till studieförbundens lokalavdelningar ingår sedan 2005 i vår verksamhet och redovisas under en särskild stattitel (N699). Kommunbidraget för verksamheten utökades med 5 000 tkr i förhållande till tidigare år. Utbetalt belopp uppgick till 31 155 tkr.

4.2 Nyckeltalsredovisning

Uthyrning av idrottsanläggningar (antal timmar)

	2008	2007	2006	2005	2004
11 -manna grus Not 1	17 232	18 100	24 393	26 238	29 092
11 -manna gräs	9 264	8 577	7 912	8 910	9 672
7 -manna	16 483	12 911	10 973	11 107	13 290
Konstgräs	32 293	19 966	8 040	6 379	7 159
Träningsplaner	17 128	14 647	14 357	17 045	16 002
Summa	92 400	74 201	65 675	69 679	75 215
Ishallar Not 1	22 881	22 927	22 929	23 393	23 522
Ruddalens bandybana	1 381	1 340	1 352	1 598	1 713
Ruddalens skrinbarbana	1 341	1 465	1 390	1 456	1 372
Summa	25 603	25 732	25 671	26 447	26 607
Gymnastiksal	31 271	31 090	30 888	30 010	30 920
Sporthallar Not 1	110 282	103 120	94 205	87 467	83 081
Skolans sporthallar	26 136	25 135	26 287	27 039	28 259
Motionshallar	9 752	10 556	8 204	6 650	4 220
Summa	177 441	169 901	159 584	151 166	146 480
Omklädning, löpning	2 067	1 991	2 914	2 093	1 503
Totalt	297 511	271 825	253 844	249 385	249 805
Samlingslokaler (SDN)	32 873	33 411	32 549	30 820	33 178
Aulor (SDN)	4 012	3 681	4 816	4 354	3 998
Matsalar (SDN)	564	779	1 352	681	634
Summa	37 449	37 871	38 717	35 855	37 810
Antal arrangemang och cuper	30	34	30	30	29
Gästnätter	217 680	230 175	215 688	211 631	220 561

Not 1. Inklusive föreningsägda anläggningar, Got Events anläggningar och stadsdelnämndernas sporthallar.

Besök i öppen verksamhet (totalt)

	2008	2007	2006	2005	2004
Motionsanläggningar	176 358	174 119	199 466	216 123	299 333
Bad	Not 2. 222 692	234 331	266 485	268 690	Not 1.
Allmänhetens åkning	105 729	110 663	100 536	124 114	132 074
Summa	504 778	519 113	566 487	608 927	

Not 1. Tillförlitliga uppgifter saknas för 2004. Not 2. Enbart jämförbara anläggningar över tiden.

Antal besök på motionsanläggningar

	2008	2007	2006	2005	2004
Skatås	73 853	73 783	69 328	73 708	74 312
Slottsskogsvallen	Not 1. 46 579	Not 1. 47 773	Not 1. 51 860	Not 1. 60 614	142 016
Ruddalen	18 547	19 094	20 839	21 187	26 805
Påvelund	4 980	5 603	6 521	4 475	-
Tuvevallen	17 148	14 355	19 240	16 516	18 220
Länsmansgården	-	-	12 815	21 427	22 308
Backavallen	8 447	6 961	9 303	10 907	12 438
Gårdstens gym	6 804	6 550	9 560	7 292	3 234
Summa	176 358	174 119	199 466	216 123	299 333

Not 1. Nytt beräkningssätt från 2005 och framåt.

Bad

	2008	2007	2006	2005	2004
Lundbybadet	222 692	234 331	266 485	268 690	Not 1.
Askims simhall	120 911	Not 1	Not 1	Not 1	Not 1
Hammarbadet	Not 1	Not 1	Not 1	Not 1	Not 1
Rannebergsbadet	31 877	Not 1	Not 1	Not 1	Not 1
Styrsö simhall	Not 1	Not 1	Not 1	Not 1	Not 1
Summa	375 480	234 331	266 485	268 690	

Not 1. Tillförlitlig statistik saknas.

Varav besök på gym

	2008	2007	2006	2005	2004
Lundbybadet	72 400	71 912	73 770	62 136	48 410
Askims simhall	Not 2	Not 1	Not 1	Not 1	Not 1
Hammarbadet	Not 1	Not 1	Not 1	Not 1	Not 1
Rannebergsbadet	8 850	Not 1	Not 1	Not 1	Not 1
Skatås	40 057	39 059	32 296	40 317	17 012
Slottsskogsvallen	40 156	41 143	44 987	47 633	54 542
Ruddalen	16 196	16 690	18 860	18 427	23 271
Påvelund	3 361	4 017	6 521	4 472	-
Tuvevallen	11 777	10 312	11 495	9 831	10 350
Länsmansgården	Not 3.	-	7 924	13 727	14 449
Backavallen	7 400	5 933	7 352	7 853	8 151
Gårdstens gym	6 804	6 550	9 560	7 292	3 234
Summa	207 001	195 616	212 765	211 688	179 419

Not 1. Tillförlitlig statistik saknas. Not 2. Under året har statistik för bad respektive gym ej separerats. Not 3. Länsmansgårdens motionscentral brann ned 2006.

Antal besök allmänhetens åkning

	2008	2007	2006	2005	2004
Askims ishall	11 743	11 313	10 938	13 599	13 032
Ruddalen, bandybana, skrinarbana och rink	50 931	55 341	42 818	64 610	77 564
Frölundaborg	Not 1	6 573	14 794	9 988	10 037
Rambergsrinken	24 188	22 556	15 137	19 917	13 591
Isdala	18 867	14 880	16 849	16 000	17 850
Summa	105 729	110 663	100 536	124 114	132 074

Not 1. Frölundaborg har övergått till annan huvudman och allmänhetens åkning har upphört.

Nyckeltal

	Utfall 2008	Budget/målvärde för 2008	Utfall 2007	Utfall 2006	Utfall 2005
De vi är till för					
Medelbetyg sporthallar	4,22	Högre än 4,2	Enkät var 2:a år	4,2 (1-5)	4,2
Medelbetyg gym	4,0	Högre än 4,15	4,15 (1-5)	4,15 (1-5)	
Medelbetyg bad	3,87	Högre än 3,66	3,66 (1-5)	3,63 (1-5)	
Medelbetyg ishallar, allmänhet	4,14	-	-	-	-
Medelbetyg ishallar, föreningar	3,73	-	-	-	-
NFI bidrag	65	66	Enkät var 2:a år	64 (1-100)	
NFI uthyrning	60	64	Enkät var 2:a år	62 (1-100)	
Antal kundsynpunkter	140	-	173	196	227
Verksamhet/ Processer					
Antal uthyrda timmar	297 511	277 262	271 825	253 844	249 385
Antal besökare (allmänheten) bad, gym, is mm			519 113	566 487	608 927
Antal gästnätter	217 680	-	230 175	215 688	211 631
Energiförbrukning i MWh totalt	20 513	-	18 073	20 161	20 978
Elförbrukning i MWh	15 079	-	14 197	15 453	16 520
Medarbetare/ Personal					
Nöjd medarbetare	61	62	62	62	55
Antal inlämnade förslag	87	130	118	91	135
Ekonomi/ägare					
Resultat efter finansiella poster	-211	-1 600	289	Not 1. 12 572	828
Nettokostnadsutveckling	19,3 %	-	Not 1. 1,2%	Not 1. 1,3%	11,6 %
Bruttokostnadsutveckling	23,4 %	-	4,1 %	2,7 %	9,6 %
Eget kapital	14 961	13 572	Not 1. 25 697	Not 1. 26 184	13 612
Eget kapital som andel av bruttokostnaden	3,5 %	3,3 %	Not 1. 4,3%	Not 1. 4,6%	4,2 %
Resultatavvikelse 1					
Resultatavvikelse 2	-0,1 %	-0,5 %	0,1 %	0,7 %	0,4 %
Taxeintäkt per uthyrd timma (kr)	125	-	142	141	122

Att jämföra 2007 och 2008 års medelvärde för gym och bad blir inte helt rättvisande, eftersom enkätfrågor och vilka anläggningar som ingått i undersökningen varierat något vid respektive mättillfälle.

Definitioner

Resultat efter finansiella poster - Rörelseresultat med tillägg för avskrivningar och finansiella kostnader och intäkter

Nettokostnadsutveckling- Kommunbidrag reducerat alt tillägg med ev överskott alt underskott för aktuell period jämfört med motsvarande period föregående år (%).

Bruttokostnadsutveckling - Samtliga kostnader för aktuell period jämfört med motsvarande period föregående år (%).

(Resultatavvikelse 1- Resultat efter finansiella poster som andel av budgeterat dito)

Resultatavvikelse 2- Resultat efter finansiella poster som andel av kommunbidrag

Lönekostnads- och personalvolymsutveckling

	2008	2007	2006
Lönekostnad (exkl arvoden och soc avg)	80 934	70 402	67 519
Årsarbetare - Arbetad tid (personalvolym)	288	262	253
Antal anställda personer i december	*) 323	272	284

*) *t o m mitten av december*

Rekryteringssituation, personalrörlighet

	2 008	2 007	2 006
Antal tillsvidareanställda i december	*) 237	217	207
Avgång, tillsvidareanställda	***) 26	11	8
Rekrytering, tillsvidareanställda	***) 34	18	18
Varav antal internrekryterade	***) ***) 22	2	4

*) *Tom mitten av december.* **) *Avser perioden januari tom mitten av december.* ***) *Varav 21 medarbetare genom övergång till våra nya verksamheter vid Askims-, Rannebergs-, och Hammarbadet.*

4.2.1 Kontanta bidrag samt medlemsuppgifter

Föreningsbidrag 2003 - 2007

Bidragstyp	2008	2007	2006	2005	2004
Aktivitetsbidrag	19 587	18 864	14 706	11 705	11 569
Lokalbidrag	22 800	20 697	21 529	20 611	21 087
Utbildningsbidrag	Not 1 14	970	1 555	1 561	1 595
Särskilt drifts- och verksamhetsbidrag	18 089	15 666	13 531	14 403	14 315
Investeringsbidrag	48 564	16 729	22 813	25 505	7 457
Återföring investeringsbidrag		-1 164			
Grundbidrag	1 161	1 287	1 215	510	1 005
Startbidrag	148	239	93	126	81
Utvecklingsbidrag	1 861	1 733	1 832	1 363	1 523
Religiösa samfund	360	296	344	293	275
Övriga bidrag	200	Not 2. 112	Not 2. 162	Not 2. 139	Not 2. 319
Summa	112 784	75 429	77 780	76 216	59 226
Bidrag till studieförbunden	29 198	26 154	26 155	26 155	-

Not 1. Totalt har 714 tkr utbetalts, varav 700 tkr överförts från 2007. Not 2. Utfallet har reducerats för bidrag till SDN Centrum för "Dörröppnarna".

Andelen föreningsaktiva ungdomar 2005-2008

SDN	Flickor					Pojkar				
	2005	2006	2007	2008	2005-2008	2005	2006	2007	2008	2005-2008
1 Gunnared	42	40	35	38	-4	69	67	58	52	-17
2 Lärjedalen	104	102	98	93	-11	120	116	116	105	-15
3 Kortedala	172	176	174	163	-9	211	225	217	208	-3
4 Bergsjön	91	67	84	74	-17	89	69	88	78	-11
5 Härlanda	64	71	80	72	8	104	106	110	94	-10
6 Örgryte	81	90	89	95	14	131	132	125	122	-9
7 Centrum	275	255	257	221	-54	263	249	247	202	-61
8 Linnéstaden	108	113	103	118	10	116	120	120	123	3
9 Majorna	99	104	110	95	-4	118	116	117	122	4
10 Högsbo	74	76	82	85	3	102	107	110	103	1
11 Älvsborg	68	69	62	65	3	95	98	100	93	-2
12 Frölunda	75	91	87	77	2	135	113	113	127	-12
13 Askim	95	90	83	89	6	119	122	125	111	-8
14 Tynnered	93	92	103	100	7	119	117	125	120	1
15 Styrso	113	104	121	116	3	167	141	142	153	-14
16 Torslanda	95	104	94	100	5	103	84	92	97	-6
17 Biskopsgården	42	50	54	57	15	47	78	79	74	27
18 Lundby	140	156	143	109	-31	196	225	177	154	-42
19 Tuve-Säve	118	108	117	113	-5	180	161	152	140	-40
20 Backa	64	56	64	71	7	89	82	91	92	3
21 Kärra Rödbo	132	118	129	123	-9	76	77	90	80	4
Summa	102	102	102	102	0	124	124	122	114	-10

Andelen föreningsanslutna ungdomar är relationen mellan antalet unga (7-20 år) föreningsmedlemmar och antalet folkbokförda ungdomar i en stadsdel. Det ska poängteras att säkerheten i statistiken försämras av att det inte är obligatoriskt för samtliga föreningar att lämna medlemsstatistik om de inte söker bidrag. Alltså kan en stadsdels andelstal minskas om en förening slutar att lämna in medlemsuppgifter även om verksamheten i föreningen fortsätter.

Medlemsuppgifter

Föreningstyp	Medl 7-20 år/antal 2008	Diff 2008/2007	Fördelning flick- or/pojkar 7-20 år 2008 pro- cent	Diff 2008/2007	Medl/antal förening- ar 2008	Diff 2008/2007	Fördelning kvin- nor/män 2008 pro- cent
Ungdomsförening- ar	64830/473	-588/28	45/55	418/-1006			
- Idrott	56557/377	-564/23	43/57	474/-1038			
- Religiösa	1839/20	-802/-2	56/44	-510/-292			
- Politiska	-	-	-	-			
- Scouter	1859/27	20/1	47/53	-23/43			
- Övriga	4575/45	758/4	53/47	477/281			
Invandrarföreningar	17 400	-791	50/50	-436/-355	54 434/209	5 885/24	50/50
Pensionärsföre- ningar	-	-	--	-	65 784/382	3 453/3	50/50
Summa	82 230	-1 379	45/55	-	120 218	9 338	50/50

Åldersgruppen 21-26 redovisas separat eftersom den åldersgruppen blev bidragsgodkänd 2008-07-01. Antalet medlemmar i ungdomsföreningar 21-26 år andra halvåret 2008 är 6894 fördelat på 2728 flickor och 4166 pojkar. Antalet medlemmar 21-26 år i invandrarföreningarna är 7060 fördelat på 3453 flickor och 3607 pojkar. I årsrapporten 2009 kommer den bidragsberättigade ålderskategorin 7 - 26 år att redovisas i tabellen ovan. Observera att en del "nya" ungdomsföreningar, som erhållit startbidrag har tillkommit tack vare den höjda bidragsberättigade åldern.

Generella bidrag i tkr 2008 jämfört med 2007 (+/- ökning minskning)

Föreningstyp	Aktivitetsbi- drag	Lokalbidrag	Utbildningsbi- drag	Grundbi- drag	Startbi- drag	SUMMA
Ungdomsföreningar totalt	16 216	15 472 (770)	14	-	53 (- 128)	31 755 (449)
- Idrott	15 458 (676)	14 036 (1 239)	14	-	40 (- 138)	29 548 (984)
- Religiösa	205 (-27)	504 (-77)	-	-	-	709 (-122)
- Politiska	-	-	-	-	-	-
- Scouter	232 (0)	476 (-52)	-	-	-	708 (-65)
- Övriga	321 (3)	456 (-340)	-	-	13 (10)	790 (-348)
Invandrarföreningar totalt	495 (-6)	5 361 (968)	-	1 161 (- 126)	56	7 073 (850)
Pensionärsföre- ningar totalt	2 876 (79)	1 967 (365)	-	-	39	4 882 (354)
SUMMA	19 587 (723)	22 800 (2103)	14 (-956)	1 161 (- 126)	148 (- 91)	43 710 (1653)

Selektiva bidrag i tkr 2008 jämfört med 2007 (+/- ökning/minskning)

Föreningstyp	Utvecklingsbidrag	Särskilt drifts- och verksamhetsbidrag	Investeringsbidrag	Trossamfund	Summa
Ungdomsföreningar	1 631 (195)	17 643 (2 457)	47 994 (34019)	-	67 268
Invandrarföreningar	88 (-85)	-	480 (-820)	360 (64)	928
Pensionärsföreningar	142 (18)	446 (-34)	90 (-200)	-	678
SUMMA	1 861 (1 733)	18 089 (2 423)	48 564 (32 999)	360	68 874

4.3 Investeringar och leasingavtal

Belopp i tkr	Bokslut 2008	Budget 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Investeringar	62 596	76 500	34 407	108 977	24 282
Nya leasingavtal värde	11 075	-	11 488	1 766	1 547

Utöver årets investeringar har anläggningsvärden för 20 210 tkr överförts från andra nämnder.

5 Uppföljning av strategiska områden

5.1 Organisationsutveckling

Samverkan med andra

Inom staden har vi permanentade samverkansformer med stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen, park- och naturförvaltningen m fl förvaltningar och bolag. Det samma gäller föreningslivet, dess specialförbund och VSIF.

Ändamålsenligheten i vår samverkan med förvaltningar och bolag inom staden säkras i hög grad genom att denna samverkan till stor del utgår från kommunfullmäktiges prioriterade mål och då främst målet att *"Antalet ungdomar i Göteborgs stad som engagerar sig i föreningslivet och blir ledare ska öka"*. Vi utgår vidare i denna samverkan från de förhållningssätt och mer preciserade mål som idrotts- och föreningsnämnden fastställt i inriktningsdokument och budget.

I vår samverkan med föreningslivet utgår vi på motsvarande sätt från de politiskt fastställda målen och kommunicerar dessa med föreningslivets företrädare. Då dessa mål i hög grad gillas av och sammanfaller med föreningslivets egna handlar vår samverkan primärt om att utforma angreppssätt och genomföra åtgärder som kan leda till att vi närmar oss dessa mål.

Särskild fråga om medborgarnas behov och önskemål

Vi är till för göteborgarna och vår vision är att göra Göteborg friskare. Vår strategi för att nå göteborgarna och visionen är främst att stödja och samverka med Göteborgs föreningsliv. För att försäkra oss om att vårt stöd och service till föreningslivet är väl anpassat till föreningslivets behov gör vi bland annat följande:

- Sedan 2002 genomför vi vartannat år en omfattande föreningsenkät
- På samtliga större anläggningar har vi anläggningsråd med representanter för det lokala föreningslivet
- Vi arbetar med flera referensgrupper bl a särskilda grupper för; pensionärsföreningar, invandrarföreningar, idrottsföreningar, övriga föreningar
- Vi genomför regelbundet enskilda avstämningsträffar med de större specialförbunden som fotbollen, handbollen etc
- Nämndens presidium genomför regelbundna dialogmöten med VSIF:s presidium
- I samverkan med VSIF, specialförbund, lokalt föreningsliv och stadsdelsförvaltningarna har vi etablerat regionala samverkansgrupper för regelmässig och återkommande samverkan

Beträffande vår öppna verksamhet som riktar sig direkt till alla göteborgare använder vi oss av:

- Återkommande kundundersökningar avseende såväl gym, bad som is
- Bland annat med resultatet från kundundersökningarna som grund har vi utformat "Utfästelser" till våra besökare
- Vi uppmanar alla våra besökare att lämna synpunkter och har etablerat system för synpunktshantering

- För att ytterligare utveckla vår kunddialog arbetar vi nu intensivt med vårt "24-timmars" projekt. Göteborgarna kommer därmed att kunna nå oss och våra tjänster via webben och när det bäst passar kunden.

5.2 Mångfaldsarbete

Under 2008 har vi genomfört spelet Bohica där samtliga medarbetare deltagit. I spelet diskuteras förvaltningens gemensamma värderingar. Uppföljning av spelet ska ske under 2009.

Obligatoriska utbildningsinsatser i mångfaldsfrågor för chefer och nyckelpersoner har genomförts. Genom vår mångfaldsgrupp och våra mångfaldsinspiratörer arbetar vi också brett i organisationen.

Vi har sedan flera år arbetat med tillgänglighetsanpassning av våra anläggningar. Av våra redan befintliga anläggningar har de som vänder sig till den breda allmänheten som exempelvis motionscentraler, gym, bad och ishallar prioriterats. Våra nya idrottshallar har fokus på tillgänglighet och anpassning för grupper som särskilt bör beaktas. Under 2008 har ett flertal åtgärder vidtagits. Amundöns handikappbad har under 2008 upprustats och bland annat har ramper anpassats till dagens normer, gångvägar har jämnats till och handikapptaletter har kompletterats. Backavallens motionscentral har anpassats med bättre trapphandledare, skyltning för synskadade samt tydligare kontrastmålningar. Lundbybadet har fått nya inre skyltar som är anpassade för synskadade. Geråshallen har anpassats genom komplettering av ramper samt skyltar anpassade för synskadade. Rudalens idrottscentrum har anpassats för synskadade besökare.

Tillsammans med ergonomer kartlägger och förändrar vi arbetsrutiner och hjälpmedel för att alla oavsett kön eller ålder skall kunna arbeta inom förvaltningen.

Vid minst en arbetsplatsträff årligen diskuteras t ex normer, fördomar och jargong. Som utgångspunkt kan enhetscheferna välja att använda förvaltningens checklista för trakasserier och kränkande särbehandling. Checklistan har omarbetats under 2008 vilket har föranlett att frågan ytterligare aktualiserats i ledningsgrupper, samverkansgrupper och i verksamhetens olika medarbetargrupper.

Utöver svaren på den övergripande frågan kring mångfaldsarbete saknar vi ett systematiskt angreppssätt för att säkerställa att vår service och våra tjänster är lika tillgängliga och anpassade oavsett könsidentitet och sexuell läggning.

5.3 Jämställdhetsarbete

Under de senaste åren har förvaltningen deltagit i olika kartlägningsprojekt med syfte att kartlägga jämställdheten i både förvaltningens egna verksamheter och i föreningslivet. I projektet "Gör det jämnt" har en kartläggning gjorts rörande bidragssystemets inverkan på jämställdheten inom föreningslivet.

Förvaltningen följer föreningslivets utveckling vad gäller antalet verksamma flickor/kvinnor och pojkar/män. Förvaltningen följer också utveckling vad gäller antalet kvinnor och män i olika styrelseuppdrag samt hur könsfördelningen är vad gäller ledaruppdrag. Alla kundundersökningar redovisas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningen erbjuder stöd och hjälp i arbetet med att ta fram jämställdhetsplaner inom föreningslivet.

Särskild fråga om jämställd medborgarservice

Vi saknar ett systematiskt angreppssätt för att säkerställa att vår service och våra tjänster är lika tillgängliga och anpassade oavsett kön.

Särskild fråga om jämställdhetsplanerna

Den årligt upprättade jämställdhetsplanen biläggs budgeten och följs upp i såväl årets resultatuppföljning som i förvaltningens samverkansgrupp för mångfaldsfrågor. Gruppen arbetar med frågorna både ur ett brukarperspektiv och ur ett medarbetarperspektiv. Jämställdhetsplanen behandlas och sammanställs i denna samverkansgrupp. Inom varje verksamhetsområde finns dessutom utsedda mångfaldsinspiratörer vars uppgift är att informera, stimulera, sprida kunskap och stödja respektive enhet i mångfaldsfrågor.

Jämställdhetsplanens struktur utgår från jämställdhetslagens krav på områden som ska mätas och att det inom varje område finns mätbara mål.

5.4 Folkhälsoarbete

Vår vision "att göra göteborgarna friskare" genomsyrar hela vår verksamhet. I vårt friskvårdsarbete samarbetar vi med stadens bidragsberättigade föreningar, stadsdelsförvaltningarna och primärvården. Under 2008 har vår satsning på att nå dem som idag är fysiskt inaktiva fortsatt.

Antalet äldre 60+ med motions/gymkort uppgick till 986 personer i oktober 2008 att jämföra med 914 personer motsvarande period under 2007. För att uppnå en ytterligare utökning och en anpassning av rörelseinriktade fritidsaktiviteter för äldre har en arbetsgrupp bildats i samverkan med pensionärsföreningarnas folkhälsosamordnare. Särskilda satsningar görs inom stadsdelar med höga ohälsotal. Aktiviteterna är i första hand koncentrerade till Bergsjön, Kortedala, Gunnared och Lärjedalen och bedrivs i samverkan med berörda stadsdelsförvaltningar och primärvården. Inom ramen för "Sätt nordost i rörelse" skapar vi förutsättningar och mötesplatser för Göteborgare i allmänhet och de som idag är fysiskt inaktiva i synnerhet. Det rör sig om fysiska aktiviteter av enkelt slag, till exempel gymnastikgrupper och stavgångsgrupper. I samverkan med skolan och Östra sjukhuset fångas överviktiga barn med särskilda behov upp i anpassade träningsprogram på Lundbybadet och kostråd för familjen.

Särskild fråga om kvalitetsssäkring av folkhälsoarbetet

Utöver förvaltningsövergripande mål och nyckeltalsredovisning som bland annat innefattar antal besök på våra anläggningar finns nedbrutna verksamhetsmål på enhets- och anläggningsnivå. Målen följs kontinuerligt upp på våra arbetsplatsträffar.

För att ytterligare kvalitetssäkra vårt folkhälsoarbete arbetar vi bland annat med brukarråd med representanter för våra kundgrupper och samarbetspartners. Ytterligare delar i

detta arbete är att kontinuerligt genomföra kundenkäter för att få kunskap om såväl tjänster som brister och förbättringsområden. Enkätresultat ligger även till grund för upprustning/uppgradering av anläggningarna.

Våra instruktörer utbildas och fortbildas bland annat i samarbete med stadsdelsförvaltningarna. Detta är en del i vårt systematiska arbete för att säkerställa kompetensen hos personalen och bibehålla en hög kvalitet i verksamheten.

5.5 Stadsutveckling

Idrott & förening deltar i stadens översikts- och detaljplanearbete. Vid nybyggnation av bostäder bevakar vi att behovet av aktivitetsytor för såväl förenings- som spontanaktiviteter tillgodoses. I etablerade områden samverkar vi med andra delar av staden för att höja kvaliteten på befintliga ytor. Senare års näridrottsplatsetableringar utgör goda exempel på detta arbete.

5.6 Miljöarbete

Vår miljöpåverkan utgörs av verksamhetens energiförbrukning, transporter, avfall och förbrukade kemikalier. Miljön påverkas framförallt av de utsläpp som energiförbrukning och transporter ger. Utsläppen resulterar i klimatpåverkan, övergödning samt lokalt försämrad luftkvalitet. Skötseln av fotbollsplaner påverkar grundvatten genom nyttjande av salt, gödsel och bekämpningsmedel. Vi genererar gifter genom vårt avfall och nyttjande av kemikalier.

Energieffektiviseringsarbete

Sedan 2005 har vi arbetat intensivt med att minska energiförbrukningen. Fokus har framförallt legat på att minska förbrukningen av el och fossila bränslen. Under 2008 har energisparåtgärder genomförts på Ruddalen, Slottsskogen och tre motionsspår. På Ruddalen har nya kylmaskiner installerats och samtliga pumpar har fått varvtalsreglering. I kylslingan har köldmediet bytts från saltlösning till energimässigt bättre ammoniakvattnen. På Slottsskogsvallen har den gamla gaspannan bytts till ny med bättre verkningsgrad. På de tre motionsspåren har belysningsarmaturer med lägre effekt installerats. Totalt beräknas åtgärderna ge en energibesparing på ca 200 MWh. Utfallet av de åtgärder som gjorts i år ser vi först 2009. Kostnadsmässigt stiger energipriserna i snabbare takt än energibesparingarna varför budgeten för energi och vatten ökar årligen. Det totala värdet på de besparingar som gjorts sedan 2005 är i 2008 års energipriser 2 700 tkr.

Den totala energiförbrukningen i våra anläggningar redovisas nedan i tabellen.

Total energiförbrukning

	2008	2007	2006	2005	2004
El (MWh)	15 131	14 197	15 453	16 520	16 943
Gas (MWh)	677	741	2 175	1 954	1 977
Olja (MWh)	247	191	144	220	174
Fjärrvärme (MWh)	4 572	2 331	2 389	2 284	2 300
Summa (MWh)	20 627	17 460	20 161	20 978	21 394

Värdena för 2007 har ändrats jämfört med årsrapporten 2007 som innehöll prognosvärden (utfall tom nov).

Den totala energiförbrukningen i våra anläggningar har från 2004 till 2007 minskat. Under 2008 har fler nya anläggningar tillkommit varvid förbrukningen ökat jämfört med 2007.

Oljeförbrukningen har under 2008 ökat jämfört med de föregående åren, vilket beror av ökad förbrukning i en enskild anläggning.

De nya anläggningarnas förbrukning motsvarar under 2008 ca 1300 MWh el, 1750 MWh fjärrvärme och 150 MWh gas. Utan de nya anläggningarna skulle förbrukningen av el (-3%) och gas (-28%) varit lägre än 2007. Fjärrvärmeförbrukningen skulle däremot varit 18 procent högre än 2007. De procentuella förändringarna sedan 2004 totalt sett med alla anläggningar inräknade redovisas nedan i tabellen.

Förändring av energiförbrukning i förhållande till 2004

	2008
El	-11 %
Gas	-66 %
Olja	42 %
Fjärrvärme	99 %
Total energiförändring i förhållande till 2004	-4 %

Fler miljövänliga fordon och maskiner

Vår fordonspark består av 15 gasbilar, 7 etanolbilar, 24 dieselfordon och en bensinbil. Totalt 47 fordon varav 22 klassas som miljöfordon. I samband med nyinköp är miljöfordon alltid vårt förstahandsalternativ.

Beträffande arbetsfordon (lätta lastbilar) så har det historiskt sett saknats bra miljöalternativ. I takt med att arbetsfordon byts ut väljs regelmässigt så miljövänliga alternativ som finns att tillgå. Dieseldrift har hittills varit det mest miljövänliga alternativet för merparten av våra arbetsfordon.

Gräsklippare och traktorer är i regel dieseldrivna och ett fåtal mindre åkgräsklippare med bensindrift körs på miljövänligare alkylatbensin. Vid upphandling av traktorer och gräsklippare ställs krav på avgasrening. Våra ismaskiner är eldrivna förutom maskinerna på Ruddalen och Heden, där högre funktionskrav kräver dieseldrift.

Miljödiplomering för kontroll på kemikalier och källsortering

Vi har sedan 2005 arbetat med miljöledningssystemet Miljödiplomering. Många anläggningar har miljödiplomrats men alla är inte uppdaterade varför många idag saknar giltiga miljödiplom. Enskilda nydiplomeringar av anläggningar har dock inte gjorts i syfte att avvakta hela förvaltningens miljödiplomering.

Avfall och kemikalieanvändningen kontrolleras via checklistor och krav i Miljödiplomeringen. Allt avfall på våra anläggningar sorteras i fraktioner för återvinning, förbränning och i sista hand deponi. Vid användning av kemikalier väljs dessa utefter hänsyn tagna till miljö, arbetsmiljö samt effekt. Finns miljömärkta kemikalier med tillräcklig effekt väljs alltid dessa.

Vår vattenförbrukning har sjunkit

Förbrukningen av vatten har de senaste åren minskat, så även under 2008. Att vattenförbrukningen minskar beror bland annat på att det på anläggningarna har installerats snålspolande duschar och toaletter och att det på ett antal fotbollsvallar etablerats konstgräs istället för bevattningskrävande naturgräs.

Vattenförbrukning

	Prognos 2008	2 007	2 006	2 005
Vattenförbrukning, m3	181 685	190 275	212 758	234 010

5.7 Klimatanpassning

Ett varmare klimat innebär att energiförbrukningen för uppvärmning blir lägre. För våra ishallar blir det tvärtom en högre energiförbrukning och framförallt krävs större kyleffekter på våra utomhusbanor på Ruddalen och Heden om nuvarande säsongslängder ska bibehållas. Under 2009 kommer syntetis istället för traditionell konstis att testas på Ruddalens hockeyrink.

Ingen anpassning har gjorts för de ökade hoten mot byggnader som en följd av klimatförändringar, såsom översvämningar och kraftigare stormar. En utredning krävs för att identifiera vilka framtida klimathot som kan tänkas påverka våra anläggningar utifrån de olika scenarier klimatforskarna ställer upp.

För att minska vår egen klimatpåverkan arbetar vi främst med åtgärder för minskad elförbrukning (ökad eleffektivitet) och minskad användning av fossila bränslen. Vi bygger om idrottsanläggningar och installerar teknisk apparatur och styrningar för att bättre nyttja energi och minska den totala energiförbrukningen. Vid varje ny- och ombyggnation utreder vi möjligheten att etablera nya energilösningar.

5.8 Arbetsmarknadsinsatser

Vi arbetar för att alla ska ha samma möjligheter att söka arbete hos oss oberoende av kön, kulturell bakgrund, religiös tillhörighet, ålder, språk, sexuell läggning, könsidentitet och funktionshinder. Delar av verksamheten är av tradition mansdominerad. Våra

insatser har därför framför allt handlat om att rekrytera fler kvinnor inom dessa områden.

Vi medverkar också kontinuerligt till att erbjuda praktik- och arbetsprövningsplatser. Vidare tar vi varje år emot 10-15 ungdomar under sommarmånaderna inom ramen för kommunens gemensamma satsning på sommarjobb för gymnasieungdomar.

5.9 Fritid

Eftersom vår verksamhet i sin helhet berör fritidsfrågor hänvisar vi till kap 3 för beskrivning av vår verksamhet och resultat under året.

6 Bokslut

6.1 Sammanfattande analys

Utbyggnaden av konstgräsplaner och idrottshallar har inneburit en kraftig ökning av uthyrningskapaciteten och kvalitet. Antalet uthyrda timmar på bollplaner och idrottshallar har ökat med nästan 25 respektive 4 procent i förhållande till 2007.

Antalet besök i öppen verksamhet har ökat på grund av övertagande av badanläggningar från andra nämnder. Jämförbara anläggningar visar däremot på en viss minskning av antalet besök.

De ekonomiska avvikelserna är både positiva och negativa, men tillsammans balanserar de ett resultat i nivå med budget.

Resultatet är -0,2 mkr, vilket är 1,4 mkr bättre än budgeten.

De största plusposterna är ökade intäkter på grund av ökad uthyrning av våra idrottsanläggningar och överskott på de kontanta föreningsbidragen.

De största minusposterna är kostnader för återställning av marken vid Arendalsbanan (4 mkr) och obalanser i övertagande av de nya baden (2,1 mkr).

RESULTATRÄKNING (N393)

Belopp i kronor och ören	PERIODENS UTFALL 1/1 - 31/12 2008	PERIODENS UTFALL 1/1 - 31/12 2007	Not
Verksamhetens intäkter			
Taxor och avgifter	66 545 445,70	63 086 108,92	
Hyror och arrenden	31 439 069,22	27 611 167,00	
Bidrag	2 288 780,96	3 385 952,00	
Försäljning av verksamheter och entreprenader	7 143 266,13	8 739 382,23	
Övriga intäkter	4 921 619,84	640 463,28	
Vinster vid försäljning av anläggningstillgångar	1 000 000,00		
Summa verksamhetens intäkter	113 338 181,85	103 463 073,43	1
Personalkostnader			
Löner, ersättningar och förmåner	-82 461 660,78	-70 814 945,41	
Sociala avgifter och pensionskostnader	-33 281 244,87	-29 799 894,99	
Övriga personalkostnader	-3 459 212,66	-3 317 670,13	
Summa personalkostnader	-119 202 118,31	-103 932 510,53	
Övriga verksamhetskostnader			
Föreningsbidrag	-114 335 037,10	-76 697 424,12	
Entreprenader och köp av verksamhet	-33 500 983,27	-27 942 776,08	
Lokal- och markhyror, fastighetservice	-51 656 377,21	-47 575 978,11	
Energi	-23 590 976,16	-18 793 157,63	
Förbrukningsmaterial och reparationer	-10 165 956,40	-9 043 938,26	
Övriga verksamhetskostnader	-36 395 986,17	-26 132 894,80	
Förluster vid försäljning av anläggningstillgångar			
Summa övriga verksamhetskostnader	-269 645 316,31	-206 186 169,00	
Av- och nedskrivningar			
Avskrivningar	-22 238 444,96	-24 141 086,91	
Nedskrivning av anläggningstillgångar			
Summa av- och nedskrivningar	-22 238 444,96	-24 141 086,91	2
Summa verksamhetens kostnader	-411 085 879,58	-334 259 766,44	
Verksamhetens nettokostnader	-297 747 697,73	-230 796 693,01	
Kommunbidrag			
Kommunbidrag	278 839 000,00	243 735 000,00	
Kommunbidrag, tillägg	30 584 000,00	-2 111 000,00	
Summa kommuninterna fördelningar	309 423 000,00	241 624 000,00	3
Finansiella intäkter			
Ränteintäkter	2 577 055,51	2 190 847,22	
Övriga finansiella intäkter	1 518,26	-1,64	
Summa finansiella intäkter	2 578 573,77	2 190 845,58	
Finansiella kostnader			
Räntekostnader	-14 449 885,15	-12 717 489,39	
Övriga finansiella kostnader	-14 905,74	-12 050,00	
Summa finansiella kostnader	-14 464 790,89	-12 729 539,39	
PERIODENS RESULTAT	-210 914,85	288 613,18	

RESULTATRÄKNING (N699)

Belopp i kronor och ören	PERIODENS UTFALL 1/1 - 31/12 2008
Föreningsbidrag/övr verksamh kostnader	-31 154 998,00
Summa övriga verksamhetskostnader	-31 154 998,00
<hr/>	
Summa verksamhetens kostnader	-31 154 998,00
<hr/>	
Verksamhetens nettokostnader	-31 154 998,00
<hr/>	
Kommunbidrag	31 155 000,00
Summa kommuninterna fördelningar	31 155 000,00
<hr/>	
PERIODENS RESULTAT	2,00
<hr/>	

BALANSRÄKNING 2008

Belopp i kronor och ören	PERIODENS UTFALL 31/12 2008	PERIODENS UTFALL 31/12 2007	Avvikelse fg år	Not
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Markanläggningar	20 951 027,20	21 101 662,62	-150 635,42	
Byggnader	384 660 984,75	354 961 649,00	29 699 335,75	
Pågående till och ombyggnad	5 503 592,09	1 655 526,74	3 848 065,35	
Maskiner och inventarier mm.	30 394 281,73	3 223 899,10	27 170 382,63	
Summa anläggningstillgångar	441 509 885,77	380 942 737,46	60 567 148,31	4
Omsättningstillgångar				
Lager				
Summa Förråd, lager	216 320,00	200 260,00	16 060,00	5
Kortfristiga fordringar				
Övriga fordringar koncerninternt	3 211 943,00	52 984,00	3 158 959,00	7
Övriga fordringar externt	4 542 595,24	1 314 878,23	3 227 717,01	7
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter koncerninternt	18 522 014,00	15 769 344,82	2 752 669,18	7
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter externt	2 641 486,39	2 995 596,00	-354 109,61	7
Kassa och bank	24 125 216,86	61 280 267,15	-37 155 050,29	7
Summa Kortfristiga fordringar	53 043 255,49	81 413 070,20	-28 369 814,71	
Summa omsättningstillgångar	53 259 575,49	81 613 330,20	-28 353 754,71	
SUMMA TILLGÅNGAR	494 769 461,26	462 556 067,66	32 213 393,60	
EGET KAPITAL OCH SKULDER				
Eget kapital				
Summa eget kapital	14 803 330,07	25 988 242,92	-11 184 912,85	8
Avsättningar				
Summa avsättningar	29 356 744,30	13 423 499,31	15 933 244,99	9
Långfristiga skulder				
Summa Långfristiga skulder	396 000 000,00	371 000 000,00	25 000 000,00	10
Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder koncerninternt	5 366 489,51	4 849 739,03	516 750,48	
Kortfristiga skulder externt	76 970,00	206 264,80	-129 294,80	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter koncerninternt	10 173 330,00	6 028 463,60	4 144 866,40	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter externt	38 992 627,38	41 059 858,00	-2 067 230,62	
Summa kortfristiga skulder	54 609 416,89	52 144 325,43	2 465 091,46	11
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	494 769 491,26	462 556 067,66	32 213 423,60	

BORGENFÖRBINDELSER TILL FÖRENINGAR:

Borgenbeslut uppgår till 192 mkr, varav 130 mkr utnyttjas.

FINANSIERINGSANALYS 2008

Belopp i kronor och ören	PERIODENS UTFALL 31/12 2008	PERIODENS UTFALL 31/12 2007
Likvida medel vid årets början	61 280 267,15	12 820,50
INTERNT TILLFÖRDA MEDEL		
Resultat före avskrivningar	33 913 749,23	34 969 803,90
Finansnetto	-11 886 217,12	-10 538 693,81
Övriga likviditetspåverkande poster i RR		
SUMMA INTERNT TILLFÖRDA MEDEL	22 027 532,11	24 431 110,09
FÖRÄNDRING AV RÖRELSEKAPITAL		
Ökn(+)/minskn(-) av kortfristiga skulder	2 465 091,46	-12 645 185,41
Ökn(-)/minskn(+) av kortfristiga fordringar	-8 785 235,58	8 491 295,56
Ökn(-)/minskn(+) av förråd och lager	-16 060,00	-25 060,00
SUMMA FÖRÄNDRING AV RÖRELSEKAPITAL	-6 336 204,12	-4 178 949,85
NETTOFINANSIERING AV VERKSAMHETEN	15 691 327,99	20 252 160,24
LÅNGFRISTIG KAPITALANVÄNDNING, INVESTERING M M		
Fastigheter/mark	30 635 782,45	32 625 210,02
Maskiner och inventarier	28 112 145,89	135 654,88
Pågående nyanläggningar	3 848 065,35	1 646 632,65
Överföring från andra nämnder	20 209 599,58	
SUMMA LÅNGFRISTIG KAPITALANVÄNDNING	82 805 593,27	34 407 497,55
SUMMA KAPITALBEHOV/TILLSKOTT	-67 114 265,28	-14 155 337,31
LÅNGFRISTIG FINANSIERING ökning(+) minskning(-)		
Just eget kapital	-10 974 000,00	-486 000,00
Ökning långfristiga skulder		
Ökning kommunskuld	25 000 000,00	84 238 957,76
Försålda anläggningstillgångar		
SUMMA LÅNGFRISTIG FINANSIERING	14 026 000,00	83 752 957,76
Övriga avsättningar	15 933 244,99	-8 330 173,80
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL	-37 155 020,29	61 267 446,65
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT	24 125 216,86	61 280 267,15

Redovisningsprinciper / Notanteckningar

Förråd och lager

Förråd och lager har värderats till det lägsta av verkligt värde eller anskaffningsvärde

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar enligt plan

Avskrivning enligt plan

- Avskrivning sker på ursprungligt anskaffningsvärde
- Avskrivning påbörjas när anläggningen tas i bruk
- Avskrivningstiden är lika med anläggningarnas ekonomiska livslängd. Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	10 - 33 år
Markanläggningar	10 - 33 år
Maskiner, fordon o inventarier	3-10 år

Notanteckningar

NOT 1 INTÄKTER 2008

Intäkterna fördelas på motparter enligt följande

	Från nämnder	Från kommunal- förbund	Från bolag inom koncernen	Från övriga bolag inom kommunen	Från externa	Summa
Taxor och avgifter	4 602	15	232	1 650	60 046	66 545
Hyror och arenden	21 104	8	46	2	10 280	31 440
Bidrag	1 392				897	2 289
Fsg av verks o entrepr	2 913		111	2 010	2 108	7 142
Övriga intäkter	22		3	3	3 922	3 950
Aktivering av eget arbete	972					972
Vinster vid fsg av anl tillg					1 000	1 000
Summa	31 005	23	392	3 665	78 253	113 338

NOT 2 AVSKRIVNINGAR

	Avskriv enl plan 2008	Avskriv enl plan 2007	Avskriv enl plan 2006	Avskriv enl plan 2005	Avskriv enl plan 2004
Byggnader	19 321	21 377	16 953	16 167	10 969
Markanläggningar	1 846	1 904	1 705	2 185	2 001
Maskiner o inventarier	1 071	828	1 274	1 146	1 113
Fordon		32	101	111	115
Summa	22 238	24 141	20 033	19 609	14 198

NOT 3 KOMMUNBIDRAG

	Komm.bidr 2008	Komm.bidr 2007	Komm.bidr 2006	Komm.bidr 2005	Komm.bidr 2004
Budget enl KF	278 839	243 735	233 775	215 156	211 367
Tilläggsbudget		-2 111	3 715	20 000	
GAIS bandy, investeringsbidrag	17 550				
Glöstorpskolan idrottshall, investeringsbidrag	12 000				
Örnereds HK, investeringsbidrag	1 000				
Personalomställning	34				
Summa	309 423	241 624	237 490	235 156	211 367

NOT 4 ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	Byggnader	Markan- läggningar	Maskiner/ inventarier/ fordon	Pågående investe- ringar	Summa
Bokfört värde 08-01-01	354 961	21 100	3 225	1 657	380 943
Investerat netto (+)	28 941	1 695	28 112	3 847	62 595
Omklassning inom enhet (+/-)					0
Planmässig avskrivning (-)	-19 321	-1 846	-1 071		-22 238
Överföring från andra nämnder	20 080		130		20 210
Ansk värde sålt/utrangerat (-)	-536				-536
Ack avskr sålt/utrangerat (+)	536				536
Nedskrivn/utrang(-)					0
Bokfört värde 08-12-31	384 661	20 949	30 396	5 504	441 510

Anskaffade tillgångar finansierade genom leasing (Kommunleasing AB) under 2008 uppgår till 11,1 mkr.

NOT 5 FÖRRÅD LAGER

	2008	2007	2006	2005	2004
Förråd lunchkuponger	216	200	175	203	132
SUMMA	216	200	175	203	132

NOT 6 KUNDFORDRINGAR

Uppdelning av kundfordringar i olika begrepp.

	2008	2007	2006	2005	2004
Korttidshyror	244	245	323	3 199	3 229
Fastighetshyror	107	107	108	1 542	1 296
Gas (gemensam administrativ service)				1 645	1 284
Övriga kundfordringar	295	298	75	2 370	4 727
Autogiro			924	876	645
Värdereglering	-646	-650	-500	-2 373	-2 376
	0	0	930	7 259	8 805

NOT 7 ÖVRIGA KORTFRISTIGA FORDRINGAR

	2008	2007	2006	2005	2004
Handkassar avseende 2007 - redovisas januari 2008	72	58	35	43	74
Ej inbetalda intäkter från anläggningarna	556	295	490	544	565
Förutbet hyror och leasing	15 788	13 814	14 613	16 207	15 524
Div upplupna intäkter	6 020	4 951	11 497	598	5 865
Lönefordringar lunchkuponger mm	64	77	59	65	68
Avräkningsfordran Intraservice	3 212				
Kassa, koncernkonto	24 125	61 280	13	39 485	12
Avbetalningsplan	604	777	999	589	1 085
Övr kortfristiga fordringar (moms mm)	2 602	161			
Summa	53 043	81 413	27 706	57 531	23 193

NOT 8 EGET KAPITAL

Det egna kapitalets förändring

	2008	2007	2006	2005	2004
Ingående eget kapital	25 988	*) 26 184	13 612	12 784	28 541
Årets resultat	-211	290	*)12 572	828	143
Justerat eget kapital	-10 974	-486			-15 900
Utgående eget kapital	14 803	25 988	26 184	13 612	12 784

*) varav 11 000 tkr avser försäkringsersättning för Länsmansgårdens motionscentral

NOT 9 AVSÄTTNINGAR

	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Avsättning Askims fritidsby			63	63	63
Avsättning Fritidsföreningen	91	49	76	95	89
Avsättning beslutade bidrag	*)26 735	9 289	21 614	23 949	4 348
Övriga avsättningar	2 530	4 085			
	29 356	13 423	21 753	24 107	4 500

*) I avsättningen ingår beslutade men ännu inte utbetalade investeringsbidrag. Det största bidragen avser investeringsstöd till en sporthall i Glöstorps och investeringsstöd för ridklubbar.

NOT 10 KOMMUNSKULD

Kommunskulden uppstår för att finansiera våra anläggningstillgångar

<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>
441 510	381 267	371 000	286 761	282 088	263 604

Kommunskulden har under året ökat med 60,6 mkr. Ökningen består av följande poster:

Årets avskrivningar	-22,2 mkr
Utrangerat/sålt	-
Överfört från andra förvaltningar	20,2 mkr
Årets investeringar	62,6 mkr
	60,6 mkr

NOT 11 ÖVRIGA KORTFRISTIGA SKULDER

	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Avräkning (Intrasevice)	5 367	4 850	1 697	2 989	592
Koncernkonto			30 814		5 554
Upplupna löner	37	59	157	1 648	
Upplupna semesterlöner	8 551	7 937	8 073	7 519	7 515
Upplupna kostnader (Intraservice)	19 659	24 826	9 022	7 096	6 425
Upplupna kostnader, vatten, el, gas mm	12 199	7 470	7 569	5 565	9 358
Förutbetalda hyror	8 719	6 934	7 322	6 946	3 553
Övriga kortfristiga skulder	77	68	135	184	332
Summa	54 609	52 144	64 789	31 947	33 329

BORGEN

Beslut om borgen till föreningar	192 mkr
varav ännu inte utnyttjad	62 mkr
Utnyttjad borgen	130 mkr

(Borgensåtagandet tecknas av Göteborgs kommun, finansförvaltningen. I händelse av att borgen måste infrias överförs kravet på Idrotts- och föreningsförvaltningen)